

LOVEC 1

1984

glasilo Lovske zveze Slovenije

*Obilo zdravja, zadovoljstva in delovnih uspehov –
tudi pri varstvu in gojitvi divjadi – v letu 1984!*

LOVEC

glasilo

Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo

letnik LXVII

januar—prosinec 1984

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije
Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik Borut Ingolič

Odgovorni urednik Boris Lesković
Ivan Božič, France Cvenkel, Branko
Galjot, Jelo Gašperšič, Vitomir
Mikuletič, Vinko Opalk, Polona
Terčelj, Veljko Varičak.

Lektor in korektor Sončika Lorenci

Tajnica uredništva Magda Vetric

Lovec izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku
leta, v januarju.

Ta številka je izšla v 21 800 izvodih.

Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Letni prispevek zveze lovskih družin
po članu LD Lovski zvezi Slovenije, v
katerem je vračunana naročnina za
glasilo Lovec za leto 1984, bo določila
skupščina LZS na svoji prvi seji,
prav tako naročnino za nečlane in za
inozemstvo ter ceno za posamezen
izvod.

Vse gradivo za objavo pošiljajte

Uredništvu glasila LOVEC,
Župančičeva 9 — p. p. 505,
61001 Ljubljana.

Telefon (061) 214 948.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malih oglasov:

do 15 besed 134 din, od 15 do 25 besed
160 din, od 25 do 30 besed 340 din.

Za vsako nadaljnjo besedo 10 din.

Za člane lovskih organizacij

v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun

Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9,
Ljubljana: 50101-678-47158.

IZ VSEBINE:

P. Šuler, B. Krže	2	Z delovanjem LGO ne moremo biti zadovoljni
Blaž Krže	5	Pred skupnimi lovi na divje prašiče
Veljko Varičak	6	Na 32. medpokrajinski lovski konferenci so obravnavali problematiko o gojitvi srnjadi
Kurt Reulecke	10	Kaj menim o stanju jelenjadi in o njenem okolju v SRS
Peter Grošelj	13	Krokar
D. Pirih in P. Božič	17	Obdelava, pregled, transport in skladiščenje uplenjene divjadi
Lovska organizacija:	21	Razvejana dejavnost LD Velika Loka — B. Praznik
	21	Otvoritev prenovljene lovske kočje LD Čatež ob Savi — V. Jenko
	22	Prva lanska brakada — M. Palčič
	22	LD Izlake uspešno gospodari — E. Sajovic
	22	Strelsko tekmovanje lovcev in gozdarjev za pokal GG Brežice — V. J.
Jubilanti:	23	Lenart Zupan
	24	Viki Koritnik
	24	Franc Zupan
V spomin:	25	Milan Kemperl
	25	Zoltan Perš
	26	Blaže Lipar
Lovska kinologija:	27	Zmaga jugoslovanskega vodnika in ptičarja na svetovnem prvenstvu (Italija) — D. Peček
	28	Republiško tekmovanje po krvnem sledu na Vrhnikih — L. Zadnik
	29	Mednarodno tekmovanje po krvnem sledu v Avstriji — M. Kelih
	30	Republiško uporabnostno tekmovanje goničev — T. Oseli
Priloga te številke:		Lovčev koledar 1984

SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Pozimi v organizmu srnjadi potekajo najvažnejši presnovni procesi. Srnjakom v tem času raste novo rogovje, v srnah se začne razvijati plod.

Kot to velja za večino vrst divjadi, je tudi za srnjad pomembno, da zimo dočaka v tolišči, saj tako lažje premaga to kritično obdobje. Dovolj tolišče pa si srnjad lažje ustvari v prehransko raznovrstnem območju, kjer so dragoceni predvsem razni plodovi gozdnega drevja.

Kljub manjšim prehranskim potrebam pa srnjad pozimi potrebuje tudi zadosten delež tako imenovane »lesne paše«, ki jo sestavljajo oleseneli mladi grmovni in drevesni poganjki. S tem srnjad pokriva potrebe po vodi.

Srnjaki, ki jim rogovje do konca januarja že skoraj doraste, so ponavadi starejši, srednje starim srnjakom rogovje v tem času šele začenja rasti, bodočim lanščakom pa začne rasti šele marca.

Zimski čas je z vidika gojitve srnjadi zelo pomemben, saj lahko z opazovanjem srnjadi dobimo dokaj zanesljive podatke o starosti posameznih srnjakov.

Foto Konrad Lampe, Diana

Z delovanjem lovskogojitvenih območij ne moremo biti zadovoljni

Peter Šuler in Blaž Krže

Udeleženci 4. seje skupščine Lovske zveze Slovenije, ki je bila 5. 11. 1983 v Ljubljani, so soglasno ugotovili, da z delovanjem lovskogojitvenih območij (LGO) ne moremo biti zadovoljni.

Na dnevnem redu je bila razprava

o delovanju LGO, predlogi stališč Sveta za kinologijo pri LZS o smereh razvoja lovske kinologije, problemi varstva na lovu, predlogi enotnih samoupravnih aktov za področje samoupravnega sodstva, informacija o uresničevanju pro-

grama lovskega turizma in druga tekoča vprašanja iz pristojnosti skupščine.

Osrednje mesto na seji je dobila razprava o delovanju LGO. Osnova za razpravo sta bili pismena ocena delovanja LGO in uvodna razprava Marka Bulca, predsednika Sveta za gojitev divjadi in varstvo okolja pri LZS; Bulc je poudaril, da razprava o LGO traja že predolgo in da sprejetih nalog, kot vsi vemo, nismo uresničevali zadovoljivo. Namen in naloge teh območij so jasni, vendar največkrat le deklarativno poudarjeni. Zato naj bi skupščina LZS ocenila tudi to, koliko se je pri tem sama angažirala, druge dejavnike v naravnem prostoru in angažiranost družbenopolitičnih skupnosti, ki bi prav tako morale aktivno delovati v LGO. Ker je vpliv družbenega nadzora pri izvrševanju obveznosti, za katere smo se dogovorili, premajhen, je razumljivo, da upoštevanje življenjskih potreb divjadi ni ustrezno opredeljeno niti v planskih dokumentih niti v neposrednem delu navedenih dejavnosti. Seveda morajo tudi lovske organizacije delati bolj strokovno, za kar pa so potrebni ustrezni kadri, ki so jamstvo za večji končni rezultat prostovoljnega dela v lovskih družinah.

Ugotovili smo tudi, da dvojnost ZLD — LGO predstavlja veliko oviro. Pomisleki zoper novo organiziranost, v kateri morajo prevladati napore za učinkovitejše varstvo in gojitev, prevladujejo povsod tam, kjer se očitno premalo zavedajo lastne odgovornosti in strategije za doseganje nove vsebine dela in odnosov v LGO. Odločitev za enotne meje ZLD — LGO je v bistvu spoštovanje našega dogovora, da bodo meje LGO podlaga za združevanje LD v njihove zveze.

B. Škrk je opozoril, da bo skupščina SRS v prihodnjem letu obravnavala in ocenila poročilo o uresničevanju zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč. Tudi zato je pomembno, da

Le srnjad, ki je številčno usklajena z okoljem, dočaka zimo v dobri telesni kondiciji in jo tudi zlahka preživi

Foto J. Papež, Diana

PREDSEDNIKOM OBČINSKIH, OBALNE IN MESTNIH KONFERENC SZDL TER MEDOBČINSKIH SVETOV SZDL

K naporom za takojšnje uveljavitev lovskogojitvenih območij v SRS se je pridružil tudi predsedstvo Republiške konference SZDL. Predsedstvo je poslalo pismo (njegovo vsebino objavljamo) vsem predsednikom občinskih, obalne, mestnih konferenc SZDL in tudi predsednikom medpokrajinskih svetov SZDL.

URESNIČEVANJE DRUŽBENIH DOGOVOROV V LOVSKOGOJITVENIH OBMOČJIH

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je 19. oktobra 1983 sprejel nov odlok o določitvi lovskogojitvenih območij v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 34/83). Pokazala se je namreč potreba po spremembi odloka, ki je bil sprejet v letu 1978, predvsem zaradi prepočasnega uresničevanja vsebine družbenih dogovorov v lovskogojitvenih območjih, ki so sprejeti na podlagi 33. člena Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Uradni list SRS, št. 25/76).

Lovskogojitvena območja so prostorski okvir za uresničevanje vsebine družbenih dogovorov in tako so odločilno pomembna za skladnejši razvoj gospodarjenja z divjadjo in za zagotovitev družbenega vpliva na ohranitev in gojitev divjadi ter ohranitev naravnega okolja. Kot dolgoročna oblika podružbljanja lovstva morajo lovskogojitvena območja prevzeti tudi funkcijo, s katero se uresničuje družbeno sprejemljivo usklajevanje interesov kmetijstva, gozdarstva in varstva ter gojitve divjadi. Ta potreba je še zlasti utemeljena s posledicami nekaterih doslej protislovnih situacij in enostranskih rešitev, kar vse potrjuje potrebo po celovitejšem delovanju lovskogojitvenih območij, še zlasti pri usklajevanju interesov vseh dejavnikov v javnem prostoru. Tako se bo učinkovitost lovskogojitvenih območij morala potrjevati z vidika njihove ekonomske pa tudi naravovarstvene funkcije.

Družbeni dogovori lovskogojitvenih območij so sprejeti po dolgotrajnem usklajevanju različnih pogledov, saj je v enem območju običajno več kot sto podpisnikov — udeležencev dogovora. V procesih dogovarjanja in v obdobju 1978—1983, ko bi se v lovskogojitvenih območjih že morala uresničevati določila sprejetih družbenih dogovorov, se je izkazalo:

1. vsebina družbenih dogovorov se le deloma ali sploh ne uresničuje;
2. sedanja organiziranost zvez lovskih družin je ovira za delovanje lovskogojitvenih območij.

Zato je Lovska zveza Slovenije začela postopek za spremembo razmejitve lovskogojitvenih območij. Nov odlok je bolj prilagojen sedanji organiziranosti zvez lovskih družin tudi zato, ker bodo te zveze odgovorne tudi za delovanje lovskogojitvenih območij. Iz analize dosedanjega odnosa lovskih organizacij in lovskogojitvenih območij nesporno ugotavljamo, da bodo ta območja delovala šele takrat, ko bodo tudi podlaga za združevanje lovskih družin v njihove zveze, kar pomeni, da bodo meje lovskogojitvenih območij in zvez lovskih družin skupne.

Lovska zveza Slovenije je sprejela obveznost, da bo do sredine leta 1984:

- organiziranost lovskih družin z vidika združevanja v njihove zveze prilagojena lovskogojitvenim območjem;
- spremenjeni in dopolnjeni bodo družbeni dogovori po novih lovskogojitvenih območjih;
- Lovska zveza Slovenije in zveze lovskih družin bodo nosilci nalog pri delovanju lovskogojitvenih območij v skladu z vsebino družbenih dogovorov, s čimer bo dosežena tudi potrebna rajonizacija divjadi.

V nekaterih okoljih se pojavljajo odpori proti uresničevanju tako sprejetih obveznosti, predvsem zaradi lokalističnih in osebnih interesov, kar negativno vpliva na celovito reševanje vseh vprašanih gojitve in varstva divjadi.

Ti odpori so najboljše pri prilagajanju organiziranosti v skladu z lovskogojitvenimi območji. Če pa te usklajenosti ne bomo dosegli, tudi ne bo pogojev za izpolnjevanje zahtevnih nalog iz družbenih dogovorov v teh območjih.

Lovske družine, ki so sicer organizirane na podlagi zakona o društvih, se združujejo v svoje zveze na temelju samoupravnih odločitev. To pa ne pomeni, da pri uresničevanju svoje družbene funkcije niso dolžne svojih interesov uskladiti tudi s temeljnimi zahtevami ekoloških potreb posameznih vrst divjadi in z družbenim pomenom učinkovitega dela lovskogojitvenih območij.

V uresničitev teh nalog se mora vključevati tudi Socialistična zveza delovnega ljudstva in si prizadevati:

1. da bodo lovskogojitvena območja podlaga za združevanje lovskih družin v njihove zveze tako, da ena zveza lahko združuje eno ali več lovskogojitvenih območij;
2. zaradi nove razmejitve, ki jo določa odlok, so prerazporejeni tudi nekateri drugi udeleženci družbenih dogovorov, zato je ob teh spremembah treba preveriti vsebino dogovorov in jih po potrebi dopolniti;
3. vsi udeleženci družbenih dogovorov morajo pospešeno uresničevati sprejeta določila. Koordinacijski odbori se morajo sestati čimprej, analizirati dosedanje razmere in na tej podlagi sprejeti naloge za leti 1984 in 1985, ki sta zadnji leti tega srednjeročnega obdobja, za katero imajo tudi lovske organizacije sprejete in od skupščin občin potrjene lovskogospodarske načrte.

Vaša aktivnost pri teh nalogah mora pospešiti procese usklajenega načrtovanja in izvajanja nalog pri varstvu, gojitvi in lovu divjadi, kar je naloga posebnega družbenega pomena.

Ljubljana 2. 12. 1983

Poslano še:

— Skupnosti OZD za lovstvo in ribištvo

Predsednik:
Franc ŠETINC, l. r.

pri uveljavljanju LGO dosežemo kvalitetne premike, kar pa je mogoče le z enotnim in aktivnejšim delom vseh lovskih organizacij.

Dejstvo, da so življenjske razmere za divjad — s tem pa tudi naloge lovskih organizacij — v več območjih podrejene interesom kmetijstva ali gozdarstva, kaže tudi na doslej prešibko in neprepričljivo iniciativnost lovskih organizacij pri izvajanju v družbenih dogovorih sprejetih nalog.

Uskladitev meja LGO in zvez je navsezadnje zadeva odločitve lovskih družin, ki morajo biti za to motivirane z lastnim interesom, torej z interesom, da ohranjajo divjad, česar tam, kjer prevladujejo različni lokalizmi, največkrat osebno pogojeni, očitno niso presegli.

I. Vidnič je dejal, da je republiška samoupravna interesna skupnost za gozdarstvo že obravnavala gradivo »Naloge podpisnikov družbenih dogovorov v LGO pri usklajevanju odnosov gozd — divjad«, ki ga je pripravil RK KGP. Sklenjeno je bilo, da bodo o tem gradivu razpravljali tudi v območnih samoupravnih interesnih skupnostih za gozdarstvo, saj so gozdarji med pomembnejšimi podpisniki družbenih dogovorov. Menil je tudi, da so občinske skupščine doslej storile premalo za uresničevanje družbenih dogovorov.

E. Rojc je odločno podprl predlog nalog za uveljavitev LGO pa tudi predvideno vključevanje organizacij SZDL in občinskih izvršnih svetov v delo LGO, kar zagotavlja učinkovitost akcije. Menil je tudi, da se člani LD še ne zavedajo pomena čvrste povezave v zvezi lovskih družin oziroma v LGO.

J. Černač je v razpravi poudaril predvsem vlogo LGO kot prostorske opredelitve za uveljavljanje družbenega interesa pri varstvu in gojitvi divjadi. Menil je, da bo delovanje LGO ustrezno le, če bomo dosegli potrebno enotnost, ki mora temeljiti na skupnem interesu. Pri tem morajo lovske družine pri uveljavljanju svojih samoupravnih pravic o združevanju slediti družbenemu pomenu LGO, saj so interesi gojitve in ohranitve divjadi vsekar pomembnejši od društvenih, pogosto lokalnih interesov.

V razpravi, ki je sledila, so udeleženci podprli te ugotovitve in predlagane sklepe za večjo učinkovitost dela v lovstvu. Razpravljal-

Preža

Foto R. Korenč

ci so zlasti zahtevali, da moramo sprejeti akcijski program, ki naj nas pripelje iz začaranega kroga, v katerem se zdaj nemočno vrtimo. Prav tako je treba sklicati koordinacijske odbore LGO, ki naj ocenijo dosedanje delo in aktivnost vseh udeležencev ter uresničevanje lovskogojitvenih načrtov v območju. Poseben poziv je treba poslati občinskim skupščinam, ki imajo pomembne naloge pri dogovarjanju v območju, in tistim organizacijam združenega dela, ki doslej niso bile vključene v delo območja.

Čeprav so te ugotovitve in predlagana stališča udeleženci soglasno podprli, je delegat ZLD Savinjska dolina predložil pismeno stališče, s katerim je zavrnil vse predloge sklepov in ugotovil, da ni odgovoren za neaktivnost v okviru LGO. Tej izjavi se je pridružil tudi delegat ZLD Ilirska Bistrica, medtem ko je delegat ZLD Gornje Radgone menil, da reorganizacija zvez lovskih družin sama po sebi še ne zagotavlja večje učinkovitosti LGO. Kljub navedenim pomislekom pa se je skupščina zelo odločno zavzela za to, da tudi z reorganizacijo zvez lovskih družin tam, kjer je to potrebno, ustvarimo potrebne organi-

zacijske razmere za boljše delo v LGO.

Skupščina LZS je že na seji v Murški Soboti oktobra lani razpravljala o stanju na področju lovske kinologije in zadožila svoj Svet za kinologijo, da pripravi predlog aktivnosti lovske organizacije za nadaljnji razvoj te dejavnosti. O predlogu za tak dokument je razpravljala skupščina in ga z nekaterimi dopolnitvami tudi sprejela. V njem ugotavlja, da so od ustanovitve lovskokinoloških društev leta 1978 že dosegli nekatere uspehe, da pa so še določene slabosti pri organiziranju teh društev, ki jih je treba čimprej odpraviti. Posebno pozornost je treba posvetiti financiranju programov lovske kinologije in strokovnemu usposabljanju kinoloških delavcev. Lovske družine naj v svojih srednjeročnih lovskogospodarskih načrtih določijo sredstva za nakup in zrejo kvalitetnih lovskih psov. Poleg tega je treba omogočiti ustrezno šolanje lovskih psov v naših loviščih in zagotoviti, da bodo imeli v loviščih, v katerih odstrelijo več kot 100 glav parkljaste divjadi na leto, vsaj enega psa, usposobljenega za delo po krvnem sledu.

Skrbno je treba proučiti pobude za to, da se pasemske organizacije na ustrezen način vključijo v delo kinološke organizacije. Po daljši razpravi je bila zavrnjena pobuda, da bi opravili revizijo 17. člena Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, ki v določenih primerih dovoljuje pokončati psa v lovišču, pač pa je bil sprejet sklep, da se mora začeti razprava o tem, kako se ta določba zakona uresničuje v praksi, da bi odpravili morebitne pomanjkljivosti, do katerih prihaja.

Skupščina je razpravo o lovskem orožju in varnosti na lovu uvrstila na dnevni red predvsem zato, ker se na lovih in po njih zgodi vse preveč nesreč. Ravnanje z orožjem je tudi del varnostne in lovske kulture, za katero moramo ustrezno skrbeti. To pa je predvsem naloga lovskih družin, ki morajo skrbeti za varno potekanje lova in takoj ukrepati, če lovci svoje sotovariše na lovu ogrožajo. Red in disciplina na lovu, odgovorno ravnanje z orožjem in treznost so osnovni pogoji za varnost ljudi in premoženja pred nesrečami z orožjem.

Skupščina je v nadaljevanju z manjšimi dopolnitvami sprejela enotno besedilo samoupravnih aktov, ki urejajo področje samoupravnega sodstva in disciplinskega postopka v lovskih družinah. S temi akti želimo zagotoviti enotnost in medsebojno usklajenost vseh postopkov pred sodišči lovskih organizacij, ki odločajo v sporih ali v disciplinskih zadevah. Tako novi akti, ki jih bodo morale sprejeti še vse lovske organizacije, enotno urejajo vprašanja disciplinskega postopka na prvi in drugi stopnji, postopka za reševanje sporov, do katerih prihaja med člani in njihovimi zvezami v okviru samoupravnih sodišč, in postopek za preskus zakonitosti pravnomočne disciplinske odločbe. Vse to bo prav gotovo prispevalo k bolj učinkovitemu reševanju sporov in uveljavljanju pravic, ki izhajajo iz samoupravnih razmerij v lovstvu.

Skupščina je sprejela tudi nov, nekoliko nižan cenik za lov inozemskih lovskih gostov za leto 1984, saj je ugotovila, da zanimanje tujih gostov za lov v slovenskih loviščih upada tudi zaradi visokih cen. Na koncu je sprejela še merila za združevanje sredstev za uresničevanje programov Lovske zveze Slovenije.

Pred skupnimi lovi na divje prašiče

Blaž Krže

Dejstvo, da se divji prašiči zaradi svoje izjemne prilagodljivosti prostorsko pa tudi številčno širijo, je najbolj podkrepljeno s podatki o odstrelu. V Evropi v zadnjih letih odstrelijo 230 000 divjih prašičev na leto, z večjimi ali manjšimi nihanjemj sicer, ki so odvisna tako od letnega prirastka kot od vremenskih razmer, ki so za uresničevanje načrtov odstrela zelo pomembne.

Največji delež v navedenem odstrelu dosegajo v obeh Nemčijah, na Poljskem in v Sovjetski zvezi. Delež Slovenije s 1600 odstreljenimi prašiči v letu 1982, kar je sicer največ doslej, je skromen in ni v sorazmerju z naravnimi možnostmi.

Pri tem pa ni novo spoznanje, da bo gojitev divjih prašičev tem boljša in pravilnejša — tudi dolgoročno — čim bolj bomo zmanjševali škodo, ki jo povzročajo prašiči na kmetijskih površinah. To pa je tem lažje, čim bolj sta starostna in spolna struktura populacije divjih prašičev usklajeni z naravnimi zakonitostmi; to je torej naloga, ki bi jo morali lovci izpolnjevati z uresničevanjem gojitvenih smernic. Zato pot do kvalitetnejše gojitve divjih prašičev ni povezana z višjo številčnostjo, pač pa z bolj strokovnim znanjem in z večjo odgovornostjo.

Ker večino divjih prašičev še vedno odstrelimo na skupnih in skupinskih lovih, ki so učinkoviti in zato smiselni le v pozni jeseni in pozimi, je treba pripravam na tak lov in njegovemu potekanju vsekakor nameniti več pozornosti.

Lov na divje prašiče spada med najbolj vznemirljiva lovska doživetja, predvsem tak lov, v katerem sodeluje manj lovcev in je zato tudi manj hrupen. Če pri lovu sodelujejo še dobri šolani psi, je seveda možnost za uspeh še toliko večja. Zaradi nestanovitnosti divjih prašičev, saj se praviloma ne zadržujejo dolgo na enem kraju, je predhodna obsleditev skoraj nujna, vendar je to mogoče le v snegu.

Pri večjih skupnih lovih, ki so pri nas bolj poznani, lovci običajno

zastavijo obširnejše območje, za katero domnevamo, da so na njem divji prašiči, oziroma območje, za katero vemo, da se na njem prašiči zanesljivo zadržujejo. Če je le mogoče, naj bodo strelci razporejeni v polkrogu, še bolje pa je, da je krog povsem sklenjen.

Pogon se začne ob dogovorjeni uri na znak z lovskim rogom ali s strelom. Ni treba posebej poudarjati, kako težko in odgovorno delo čaka gonjače, ki se morajo pomikati v kar najbolj sklenjeni črti in pogumno prečesati vse goščave. Zlasti starejše živali, ki dobro vedo, za kaj gre, se zlepa ne dvignejo in pogosto spuste gonjače mimo sebe v neposredni bližini, potem pa udarijo nazaj in se ustavijo v že prelovljenem območju; torej tudi zato območje, kjer lovimo, ne sme biti preveliko.

Zaradi preračunljivega vedenja divjih prašičev, ki dobro vedo, da jim gonjači niso nevarni, in zaradi njihove sposobnosti, da izkoristijo

vsako vrzel, mora biti vrsta gonjačev kar najbolj povezana. Pri takem lovu so šolani psi eden bistvenih pogojev za uspeh, vendar pa ne smejo biti preostri, sicer bi prehitro končali pod čekani te bojevite divjadi.

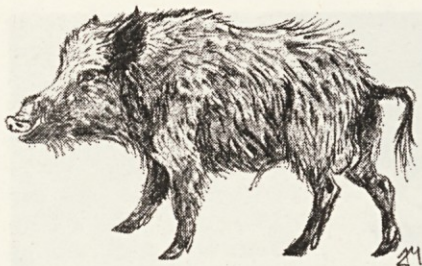
Že večkrat pa se je v sami praksi potrdilo, da še tako vestne priprave niso jamstvo za uspeh skupnega lova. Pogosto lov ni uspešen zaradi nediscipline posameznih lovcev. Na skupnih lovih pa kot vemo, ni nikoli preveč discipline in opreznosti.

Vodja lova mora lovce razmestiti tako, da imajo na stojiščih dober pregled nad terenom, zato naj jih ne postavlja tik ob nepreglednih goščavah. Prav tako velja, da pri lovu na divje prašiče ni dobrih in slabih stojišč in da imajo neredko največ uspeha lovci-začetniki na stranskih stojiščih. Prav tako je pomembno, da vsak lovec dobro pozna potek pogona in sosednja stojišča. Gonjači praviloma sploh ne smejo streljati, saj s tem ogrožajo

Januarja najmočnejši ozimci po teži skoraj prekašajo šibke lanščake. Tudi zato je pomembno dosledno upoštevati železno pravilo — odstreliti najšibkejšega v tropu.

Foto J. Černač, Diana

lovovodje, vse drugo pa je bolj naključni uspeh. Lov na divje prašiče zahteva torej disciplinirane udeležence, ki poznajo to divjad in imajo izostren občutek za lovsko pravičnost. Slednja nikoli in nikjer ne sme biti podrejena prikrivanju lastnih napak in neaktivnosti pri

uresničevanju tistih ukrepov, s katerimi škode od divjih prašičev ohranjamo v znosnih mejah. Divji prašič, ta svojevrstna vrsta divjadi, nam bo vložena sredstva in trud vedno znova vračal z izjemnimi lovskimi užutki, med katere nedvomno sodijo tudi skupni lovi.

sogonjače pa tudi strelce na stojiščih.

Vodja lova mora pred lovom tudi jasno in odločno povedati, na katero divjad lahko med lovom streljamo; to pa pomeni, da je treba marsikje temeljito spremeniti miselnost in ravnanje posameznikov. Številni lovci se morajo z vso resnostjo začeti učiti ocenjevati divje prašiče v naravi. Druga skrajnost pa je pretirano objokovanje, če na lovu pade vodeča svinja, kar se pogosto zgodi, posebno, če je trop razbit. Tudi zato je važno, da so skupni lovi šele pozimi, ko ozimci najmanj občutijo izgubo matere.

Pri odstrelu divjih prašičev iz tropa je treba vedno spoštovati načelo, da odstrelimo telesno najšibkejšega prašiča, kar mora vodja lova posebej poudariti. Sprašujem pa se, koliko časa bo moralo še preteči, da bo vsak vodja lova dodal tudi to, da ni dovoljen odstrel doraščajočih, trofejno še nezrelih merjascev!?

Kadar se na skupnem lovu zbere nekaj deset lovcev, se že najde kakšen, ki napravi napako. Zato bo treba v prihodnje odgovornost vsekakor dosledneje uveljavljati kot doslej, čeprav se je večina lovcev še prerada otepa. Ker je pri gojitvi divjadi stihija nasprotna marsikje že vpeljana praksa, ki v nekaterih lovskih družinah od vseh lovcev zahteva odgovorno ravnanje, si je pač potrebno vztrajno prizadevati za kvalitetnejšo gojitev v vseh loviščih in LGO.

Danes se skoraj ni bati, da bi divje prašiče iztrebili, saj navsezadnje s to divjadjo gospodarimo načrtnje. Nasprotno, marsikje se že pojavlja nevarnost, da se bodo prašiči preveč razmnožili. Za lovišče in načrt odstrela je vsekakor primernejše, da je takih lovov manj, da so kar najbolje organizirani in uspešni. Saj lovi na divje prašiče lahko uspejo le, če so dobro pripravljene in če jih vodijo izkušeni

Na 32. medpokrajinski lovski konferenci so obravnavali problematiko o gojitvi srnjadi

Veljko Varičak

V petek in soboto, 28. in 29. oktobra 1983, je bila na Opčinah pri Trstu 32. medpokrajinska lovska konferenca, na kateri so se zbrali predstavniki Delovne skupnosti lovskih organizacij jugovzhodnega alpskega prostora. Organizator in gostitelj letošnjega srečanja je bila tržaška podružnica italijanske lovske zveze. Navzoči so bili predstavniki lovskih organizacij Koroške in Štajerske (obe iz Avstrije), Furlanije-Juljske krajine in Južne Tirolske (iz Italije) ter Lovske zveze Slovenije. Slovensko delegacijo je vodil predsednik skupščine LZS Bojan Škrk, kot opazovalci pa so bili navzoči tudi zastopniki ZLD Koper in Postojna.

Prvi dan konference, v petek zvečer, je bilo neformalno srečanje vseh udeležencev konference s člani tržaške lovske organizacije, med katerimi je tudi precej zamejskih Slovencev. Srečanje je minilo v prijetnem razpoloženju. Navzoč je bil tudi predsednik deželnega odbora Furlanije-Juljske krajine Antonio Comelli, ki je tako pokazal, da taka strokovna srečanja poleg reševanja strokovnih problemov veliko pripomorejo tudi k zbliževanju narodov z obeh strani državnih meja. Temu daje velik pomen tako sam kot tudi deželna vlada, saj je bilo navzočih tudi nekaj njenih članov.

Naslednji dan je konferenca potekala po že ustaljenem načinu. Na začetku je predsedujoči konferenca, dr. Gerhard Anderluh, deželni lovski mojster Koroške, povedal nekaj besed o nedavno umrlem biv-

šem predsedniku LZS generalu Radu Pehačku. Pri tem je poudaril, kako velike so njegove zasluge za slovensko in jugoslovansko lovstvo in za sodelovanje med lovskimi organizacijami sosednjih držav na področju varstva in gojitve divjadi na obmejnem območju ter pri razvijanju tovarštva in prijateljstva med lovci in narodi sosednjih dežel. Navzoči so nato z enominutnim molkom počastili njegov spomin.

Tema letošnje konference je bila *sodobno gospodarjenje s srnjadjo*. Glavni referat je imel namestnik deželnega lovskega mojstra Štajerske mag. Hans Kapeller. Iz njegovega referata povzemamo, da je postala srnjad, ki je bila v minulih stoletjih razmeroma redka, v zadnjih 35 letih najpogostejša in lovsko najzanimivejša divjad. V srednji Evropi doseže letni odstrel srnjadi skupaj z evidentiranim poginom kar 2 000 000 živali. Srnjad se je preprosto znala čudovito prilagoditi in zavzeti prazne ekološke niše. Življenjski prostor si je našla od ledeniških predelov v visokogorju do predmestij velemest, od gostopraslih gozdnih območij do širnih, golih polj.

Pred II. svetovno vojno so v kmetijsko intenzivno izkoriščanih območjih Štajerske lovili srnjad tako kot ponekod žal še danes love divje prašiče; če so opazili kako žival, je odrinila na lov vsa vas in ni odnehala prej, dokler je ni dobila. Srnjad je bilo dovoljeno streljati tudi s šibrami. V gozdnih območjih so lovili le šesterake; mladiči, srne,

šilarji in vilarji so bili tabu (nedotakljivi). Šele s sprejetjem sodobnejše zakonodaje v predvojnem času se je številčnost srnjadi v Nemčiji in Avstriji naglo povečala, njena kakovost pa je pri odstrelu kljub kakovostnemu izvoru močno razočarala. Gojitev s puško — torej izbira pri odstrelu — je spodletela. Živali, za katere so lovci menili, da kazijo vrsto, so odstreljevali v vseh starostnih razredih in jih kot t. i. »zeleno piko« razglaševali za primerne za gojitveni odstrel. Večina odstreljenih srnjakov je bila iz razreda srednje starih, za shujšane živali so trdili, da kazijo vrsto, odstrel močnega srnjaka pa je postal redkost. Srn je padlo premalo, mladičev pa skoraj nihče ni lovil, kar je imelo za posledico porazno spolno razmerje in povsem napačno starostno strukturo populacije. Tedanji način lova na Štajerskem je bil usmerjen predvsem na posamezne živali in je premalo upošteval celotno populacijo. Podobno je bilo tudi drugod. Če so hoteli uveljaviti nove, sodobnejše smernice, so morali lovce najprej odvrniti od klasične gojitve s puško. Že tri leta pred sprejetjem novih smernic se odstrel gumbarjev ni štel v letni odstrel. Nekaj let pozneje pa je isto veljalo za po eno srno na vsakega gumbarja.

Nato so se uveljavile nove smernice in po desetih letih, kot kažejo natančne statistike, lahko povsod tam, kjer so se ravnali dosledno po njih, opazimo precejšnje izboljšanje kakovosti srnjadi. Kapitalne trofeje so sicer še vedno redke in bodo redke gotovo tudi ostale. Povprečna telesna teža se je zvečala za 10 do 15 %, pa tudi moč rogovja iz leta v leto narašča. Spolno razmerje je uravnoteženo in starostna struktura se je opazno izboljšala. V zadnjih devetih letih so na Štajerskem v vseh primerih odstrelili več srn kakor srnjakov, delež srnjakov razreda I. (5-letni ali starejši) pa je narasel na približno 30 % celotnega odstrela srnjakov.

In kakšne so smernice za odstrel srnjadi na Štajerskem? Pri izbira- nju živali za odstrel je treba najprej upoštevati celotno fizično stanje živali. Potem pride na vrsto uvrstitev v razrede po ocenjeni starosti in šele na koncu upoštevajo rogovje. O kakšni gojitvi srnjadi pa seveda ni niti govora, če velja strogi izbor le pri odstrelu srnjakov, ne

Veter prinaša sumljive vonjave ...

Foto A. Frković

pa tudi pri odstrelu srn in mladičev. Najprej je treba vzpostaviti spolno razmerje 1:1, kar najlaže in najhitreje dosežemo z odstrelom mladičev. Številčnost srnjadi v določenem lovišču je omejena s ponudbo hrane in primernih stanišč ter z mirom v lovišču. Iz tega že sama po sebi izhaja potreba po uravnoteženem spolnem razmerju. Čemu naj bi imeli v lovišču večji delež srn, če je številčnost srnjadi omejena? V ustreznih življenjskih razmerah poleže skoraj vsaka srna po dva mladiča. Tam, kjer je dovolj naravnih sovražnikov (volk, ris, divji prašič in sova uharica) in kjer tudi zima terja svoje žrtve, doseže spolno zrelost le malo mladičev,

kar ugodno vpliva na starostno strukturo. Kjer pa tega ni, mora za pravilno starostno strukturo poskrbeti lovec, in sicer z velikim odstrelom mladičev; mladiče je treba odstreliti čimbolj zgodaj in tako zagotoviti živalim, ki v lovišču ostanejo, več hrane in prostora. Odstrel v pozni jeseni in pozimi ni priporočljiv, saj v tem času, ko srnjad potrebuje popoln mir, tudi sam lov povzroča v lovišču nemir. Pri srnah je treba odstreliti šibke enoletne živali poleti (štajerski lovski zakon namreč to dovoljuje), prestarele srne z mladiči pa med jesenskim menjavanjem dlake. Idealno bi bilo izpolniti celoten načrt odstrela že do sredine novembra. Toda pre-

vidno — natančno ocenjevanje je pri srnah in mladičih še mnogo pomembnejše kakor pri srnjakih!

Edina resnična težava pri takem gospodarjenju s srnjadjo je dejstvo, da v prosti naravi nihče ne zna res pravilno določiti starosti posamezne živali. Lanščake, enoletne srne in mladiče je lahko prepoznati. Pri starejših živalih pa je ocenjevanje starosti veliko težavnejše. Še najbolj zanesljivi znaki so čas spomladanske oz. jesenske menjave dlake ali če vemo, kdaj so nekemu srnjaku odpadli rogovi. Zato na avstrijskem Štajerskem razmišljajo, da bi pri letnih pregledih in ocenjevanjih trofejev opustili ocenjevanje posameznih živali in bi raje uvedli ocenjevanje lovišč, se pravi celotnega opravljenege odstrela ne glede na trofeje. Če je v nekem lovišču odstrel mladičev, srn in zrelih srnjakov ustrezen, bi moralo biti vseeno, kakšen je odstrel v razredu mladih in srednje starih srnjakov, saj smeta oba skupaj znašati po štajerskih smernicah samo $\frac{1}{6}$ celotnega odstrela.

Po mnenju mag. Hansa Kapellerja, ki sodi med najboljše avstrijske poznavalce srnjadi, je bila pot od klasične gojitve s puško, od odstrela domnevnih kvarilcev vrste do današnjih gojitvenih prizadevanj, ki se nanašajo na celotne populacije srnjadi, zelo dolga. Narava se namreč nikoli ne meni za usodo posameznika, marveč se vedno trudi, da bi ohranila zdravo in krepko celotno populacijo. In takšna naj bodo

v prihodnje tudi prizadevanja lovcev.

Predstavniki tržaške podružnice italijanske lovske zveze ing. Ernesto Avanzo je svoja izvajanja podal v dveh delih. V prvem je orisal zgodovinski razvoj lovske zakonodaje na tržaškem ozemlju, ki z manjšimi odstopanji še danes temelji na nekdanji avstro-ogrski lovski zakonodaji. Drugi del pa je posvetil prikazu plodnega sodelovanja tržaške lovske organizacije z ZLD Koper in ocenil uresničevanje sporazuma o lovu na srnjad na mejnem območju med Italijo in Jugoslavijo, ki sta ga 21. 3. 1981 podpisali ZLD Koper in tržaška podružnica italijanske lovske zveze.

Deželni lovski mojster Koroške dr. Gerhard Anderluh je v svojem poročilu navedel, da njihove smernice za odstrel srnjadi temeljijo na naslednjih osnovnih načelih:

— vzpostavitev spolnega razmerja 1 : 1;

— razdelitev srnjakov v starostne razrede (namesto na kakovostne kakor prej);

— izbira živali za odstrel znotraj starostnih razredov (ne samo po rogovju, ampak tudi po zdravstvenem stanju živali).

Na Koroškem poznajo tri starostne razrede srnjakov. Razred I. so srnjaki od dopolnjenega petega leta starosti dalje, razred II. pa srnjaki od dopolnjenega drugega leta do dopolnjenega petega leta

starosti. V razredu II. se delijo srnjaki na II. a in II. b srnjake. Srnjakov II. a ne lovijo. Srnjaki razreda III. so vsi srnjaki od dopolnjenega prvega do dopolnjenega drugega leta starosti. V tem razredu odstreljujejo vse trofejno in telesno šibke živali, zlasti gumbarje. Gumbarje pa je dovoljeno odstreljevati samo v okviru letnega načrta odstrela (v nasprotju s štajerskimi smernicami, po katerih za gumbarje ni omejitve!). Velja načelo, da je treba odstreliti najmanj enako število srn in mladičev ženskega spola kot srnjakov in mladičev moškega spola. Nove koroške smernice za srnjad pa ne žanjejo samo pohval, ampak leti nanje tudi marsikatera kritika. Večjo težo ima samo ugovor, da tudi najbolj izkušen poznavalec srnjadi pred strelom ne more z gotovostjo določiti starosti več kot tri leta starega srnjaka.

Tirolska lovska zveza je za konferenco pripravila poročilo, iz katerega smo izvedeli, da so tirolski gozdovi še vedno ogroženi zaradi preštevilne srnjadi. Gostota divjadi, starostna in spolna struktura so še daleč od idealnega stanja. Od leta 1965 kaže letni odstrel srnjadi težnjo po naraščanju, številčnost srnjadi pa so v primerjavi z letom 1976 do danes zmanjšali za približno 10 %.

Blaž Krže je kot predstavnik LZS poročal o gospodarjenju s srnjadjo v Sloveniji. Ta danes naseljuje praktično vse območje Slovenije od morske obale do zgornje gozdne meje. Po prikazu zgodovinskega razvoja širjenja in številčnosti odstrela srnjadi v Sloveniji je poročal o leta 1980 sprejetih in leta 1983 dopolnjenih enotnih gojitvenih smernicah; te smernice v svoji zasnovi izhajajo iz bio-ekoloških značilnosti srnjadi, sledijo pa tudi lastnim analitičnim ugotovitvam iz različnih območij Slovenije. Kot kriterij za izbiranje živali za odstrel smernice opredeljujejo tudi telesno razvitost posamezne živali, kar je nedvomno vsaj enakovreden, če ne še pomembnejši kazalec, kot je moč rogovja. Te gojitvene smernice delijo srnjad na tri starostne razrede — na *mladiče*, *enoletno* in *dveletno srnjad* ter na *večletno srnjad*. Za tako opredelitev smo se odločili zaradi dejstva, da metoda ocenjevanja starosti po obrabljenosti zobovja zaradi nenatančnosti

Zimska skupina srnjadi

Foto K. Lampe, Diana

praktično ni uporabna. Določitev gojitvenih kriterijev srnjadi posameznih območij Slovenije sloni tudi na ekotipskih značilnostih srnjadi v posameznih območjih. Opažamo, da je srnjad ponekod že preseгла biološko zgornjo mejo naseljenosti, v drugih območjih pa je njena številčnost še razmeroma skromna. Znano je tudi, da v delu jugovzhodne Slovenije srnjad živi v območjih z velikimi mesojedi (ris, volk, medved), vendar pa sama navzočnost teh zveri še ni zagotovilo za močno rogovje. Ugotovili smo, da naselitev risa ni pomembneje vplivala na zmanjšanje števila srnjadi in da na življenjske razmere srnjadi v negativnem smislu veliko bolj vpliva konkurenčnost in prostorsko širjenje jelenjadi.

Deželni lovski mojster Južne Tirolske (Alto Adige) ing. Erwin Kiem je po zgodovinskem prikazu gospodarjenja s srnjadjo na Južnem Tirolskem povedal, da so pri njih cilji za izbirni odstrel srnjadi naslednji: — zimskim pašnim zmogljivostim primerna številčnost srnjadi;

— vzpostavitev spolnega razmerja 1 : 1 z ustreznim poseganjem med srnjad ženskega spola;

— uravnotežena in naravnemu modelu kar se da podobna starostna struktura populacij srnjadi.

Te cilje skušajo doseči z naslednjimi ukrepi:

— polovica odstreljenih srnjakov naj bo iz razreda lanščakov, in sicer je poseganje načelno usmerjeno v telesno ali trofejno slabšo polovico populacije;

— odstreliti je treba tudi podpovprečno razvite mladiče moškega spola;

— odstreliti je treba podpovprečno razvite srne (po možnosti že junija) in starejše ter stare srne skupaj z njihovimi mladiči;

— v skupnem odstrelu srn naj polovica odpade na mladice;

— zdravim, srednje starim živalim obeh spolov je treba prizanesti.

Ciljna starost trofejnih srnjakov je štiri leta.

Za ocenjevanje trofej je določena naslednja razdelitev na razrede:

1. C — srnjaki so gumbarji in starejši šilarji. Tudi enoletne šilarje, katerih rogovje je visoko nekako do vrha uhljev, uvrščajo med C — srnjake.

2. Trofejni srnjaki so vsi dve- in večletni srnjaki z rogovjem, pri katerem so parožki vsaj naznačeni.

Tudi enoletni srnjak z nadpovprečno močnim rogovjem velja za trofejnega srnjaka.

Smernice za odstrel srnjadi so po mnenju strokovnjakov iz južnotirolske lovske zveze dobre in ustrezajo zahtevam smotrnega gospodarjenja s srnjadjo, treba jih je le dosledno in pravilno uresničevati. Problemi pa se pojavljajo pri ugotavljanju in navajanju številčnosti srnjadi. Samovoljno navajanje podatkov o številčnosti in načrtovanje odstrela, ki se ravna po zahtevah ali željah lovcev, prav gotovo ne koristi populacijam srnjadi. Dosedanji način ugotavljanja ali ocenjevanja številčnosti že vnaprej onemogoča vsakršen uspeh. S skrbnejšim preštevanjem in novimi, uporabnejšimi metodami za ugotavljanje številčnosti pa bodo v prihodnosti gotovo dosegli zastavljene gojitvene cilje.

Po izčrpnih referatih, od katerih smo zaradi pomanjkanja prostora v našem glasilu Lovec priobčili samo povzetke, se je razvila obširna razprava. Razpravljalci so kritično obravnavali posamezna poročila, pretresali pa so tudi skrajševanje lovnih dob v z zakonom predpisanih lovnih dobah za določene kategorije srnjakov. Po izčrpnih razpravah so bili po tem delu razprave sprejeti sklepi, v katerih so med drugim ugotovili, da je pri gojitvi srnjadi cilj gojitvenih prizadevanj le smotno gospodarjenje s celotno populacijo, ne pa s posameznimi osebki. To pomeni, da je vloga genetike manjša, kajti najvažnejša je potreba po trajnem ohranjanju čim bolj ustreznega naravnega življenjskega prostora srnjadi in vzdrževanje optimalne številčnosti v populaciji.

Splošna ugotovitev, do katere so prišli, je bila, da številčnost srnjadi narašča kljub ponekod močnemu poslabšanju biotopov. Znova so poudarili pomen izravnane spolnega razmerja, naravne starostne strukture in naravnim pašnim zmogljivostim primerno številčnost srnjadi (gostota populacije). Poleg tega so ugotovili, da za skrajševanje lovne dobe za posamezne starostne razrede srnjakov v okviru z zakonom določene lovne dobe za srnjaka ni nikakršnih bioloških oz. genetskih razlogov.

Udeleženci konference so obmejno sodelovanje pri gospodarjenju s srnjadjo med ZLD Koper in tržaško podružnico italijanske lovske zveze pohvalili kot primer, ki naj bi mu sledile tudi druge organizacije.

Na koncu dvodnevnega zasedanja 32. medpokrajinske lovske konference je predsedujoči dr. Gerhard Anderluh predal posle in predsedstvo Delovne skupnosti lovskih organizacij jugovzhodnega alpskega prostora za naslednje triletno mandatno obdobje Lovski zvezi Slovenije. Predsednik skupščine LZS Bojan Škrk se je zahvalil za zaupanje, ki so ga s tem izkazali slovenskemu lovstvu in slovenski lovski organizaciji, ter poudaril, da bomo skušali to delovno skupnost voditi enako uspešno kot jo je koroško lovstvo.

Na koncu pa moramo vsekakor izreči priznanje tudi tržaški sekciji italijanske lovske zveze, njenemu predsedniku dr. Enzu Giovanniniju in Ernestu Avanzi, Alešu Mikolju in drugim za vzorno organizacijo in odlično pripravljeno konferenco, za gostoljubje in lovsko tovarštvo.

STEKLINA NA OBMOČJU SR SLOVENIJE

Od 1. novembra do 30. novembra so z območja 35 občin v naši republici laboratorijsko preiskali na steklino 310 živali, in sicer: 233 lisic, 20 psov, 26 mačk, 2 ovc, 1 zajca, 10 srn, 11 jazbecev, 2 dihurja, 3 kune, 1 podgano in 1 medveda.

Virološki inštitut Veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri 51 preiskanih živalih z območja 13 občin: Cerknica (2 lisici), Grosuplje (4 lisice), Kočevje (8 lisic), Koper (1 lisica), Lenart (1 lisica), Litija (5 lisic), Ljubljana-Moste-Polje (9 lisic), Ljubljana-Vič-Rudnik (2 lisici in 1 kuna), Logatec (1 lisica), Maribor (5 lisic), Ptuj (1 mačka), Slovenj Gradec (9 lisic) in Škofja Loka (2 lisici).

V tem mesecu je bila steklina ponovno ugotovljena v občinah Cerknica, Koper in Logatec.

Ljubljana 5. 12. 1983

Republiška veterinarska uprava

Kaj menim o stanju jelenjadi in o njenem okolju v SRS

Kurt Reulecke — prevedla Polona Terčelj

Štiri dneve trajajoči obisk v Sloveniji, kjer sem si ogledal gozdove na treh prostorsko ločenih območjih, lahko obiskovalcu kljub dobri pripravi in vodstvu posreduje le vtise, ki ne zadostujejo za utemeljeno oceno stanja ali problemov. Zato prosim, da moje sklepe, ki se nanašajo na Slovenijo, sprejmete s tem pridržkom.

Stanje jelenjadi v Zvezni republiki Nemčiji

Jelenjad, ki je njega dni živela na planem in v redkih gozdovih, je urbanizacija pregnala v prostrane strnjene gozdove.

Pri tem so se populacije ločile druga od druge, tako da je jelenjad na ozemlju ZRN danes razcepljena na približno 80 populacij.

Živi pretežno v nepopolnih staniščih, v katerih je premalo primer-
nih zimovališč. Tako so, na primer, na številnih krajih izginile lokve, ker so svet ob rekah izsekali, da bi napravili prostor za nova naselja. Današnji življenjski prostor jelenjadi se praviloma ujema z območji, ki si jih je izbral človek za oddih in kjer se živahno razvija turizem. To velja tako za alpski prostor kakor tudi za sredogorja Harz, Solling, Eifel, Spessart, Odenwald, Bayerischer Wald itd.

Če povprečni odstrel jelenjadi v lovskih letih 1936—1939 primerjamo s povprečnim odstrelom v letih 1972—1981, ugotovimo, da se je številčnost jelenjadi v primerjalnem obdobju povečala. Seveda ne gre številčnosti ocenjevati zgolj po odstrelu. Po drugi strani pa je tudi res, da v desetih zaporednih letih ne bi mogli odstreliti od 26 600 do

33 400 živali, če se številčnost ne bi znatno povečala.

Odstrel jelenjadi v ZRN: povprečje 1936—1939 = 21 112 živali.

Odstrel jelenjadi v ZRN: povprečje 1972—1981 = 31 309 živali (maksimum = 33 439 živali, minimum = 26 610 živali).

Opisani proces je privedel do naslednjih rezultatov:

1.1. Razcepljenost jelenjadi na 80 druga od druge ločenih populacij skriva v sebi nevarnost, da se bo izgubila genetska raznolikost. Raziskave Kleymanna, Bergmanna in Herzoga že kažejo, da gre razvoj v to smer.

Genetska pestrost je pomemben pogoj za optimalno prilagajanje spreminjajočim se življenjskim razmeram in s tem za preživetje vrste. 1.2. »Nepopolni« življenjski prostori, tj. pomanjkanje zimovališč, zahtevajo krmljenje divjadi, ki v krajih, bogatih s snegom, traja tudi več ko pol leta. Poskus z zimskimi oborami je varianta, katere namen je poleg krmljenja tudi koncentracija divjadi in s tem preprečevanje zimske škode, ki jo dela jelenjad na drugih površinah.

1.3. Pritisk turistov v območjih za oddih skupaj z drugimi človekovimi aktivnostmi, kot so nabiranje gob in borovnic, jogging, orientacijski pohodi po kompasu, smučanje itd. ter vojaške vaje, radikalno vplivajo na naravno vedenje jelenjadi. Ta ne more nikjer več slediti ritmu 5—6 prehranjevanj vsakih 24 ur, kolikor jih ta prežvekovska vrsta potrebuje. To ima za posledico hude škode v gozdu.

Pri ocenjevanju škod (lupljenje in objedanje) ne smemo prezreti tudi lovskega pritiska.

Nekako leta 1965 so začeli marsikje intenzivno lovsko posegati v številčno dolgo podcenjevane populacije parkljaste divjadi.

Pritisk turistov in lovcev se seštevata. Posledica tega je, da se jelenjad vedno bolj skriva.

Za izpolnjevanje načrtov odstrela so bili potrebni vedno večji napor. Zviševanje števila lovcev je še bolj okrepilo pritisk, doseglo pa ni drugega kakor to, da se je zmanjšalo število izkušenih lovcev. Ta začarani krog so doslej prekinili le redko kje.

Po neki študiji EGS ima Zvezna republika Nemčija najbolj liberalno lovsko zakonodajo. Svobode, to je pravice, da gredo v gozd kadarkoli in kjerkoli, pa številni državljani žal ne izkoriščajo v smislu skrbnega ravnanja z naravo. Tu ne gre le za lovno divjad, marveč za vse divje živali in rastline, tj. za varstvo biocenoz.

Nekateri politiki so uvideli, da gre razvoj tu v napačno smer. Vendar pa jim manjka poguma, da bi že zagotovljene pravice spet omejili, ker bi jih to lahko stalo glasove volilcev.

Raziskava javnega mnenja v letu 1983 pa je pokazala, da bi se 71 % anketirancev sprijaznilo z omejitvami v prid divjih živali.

Vtisi z obiska v slovenskih gozdnih območjih

Pohorje

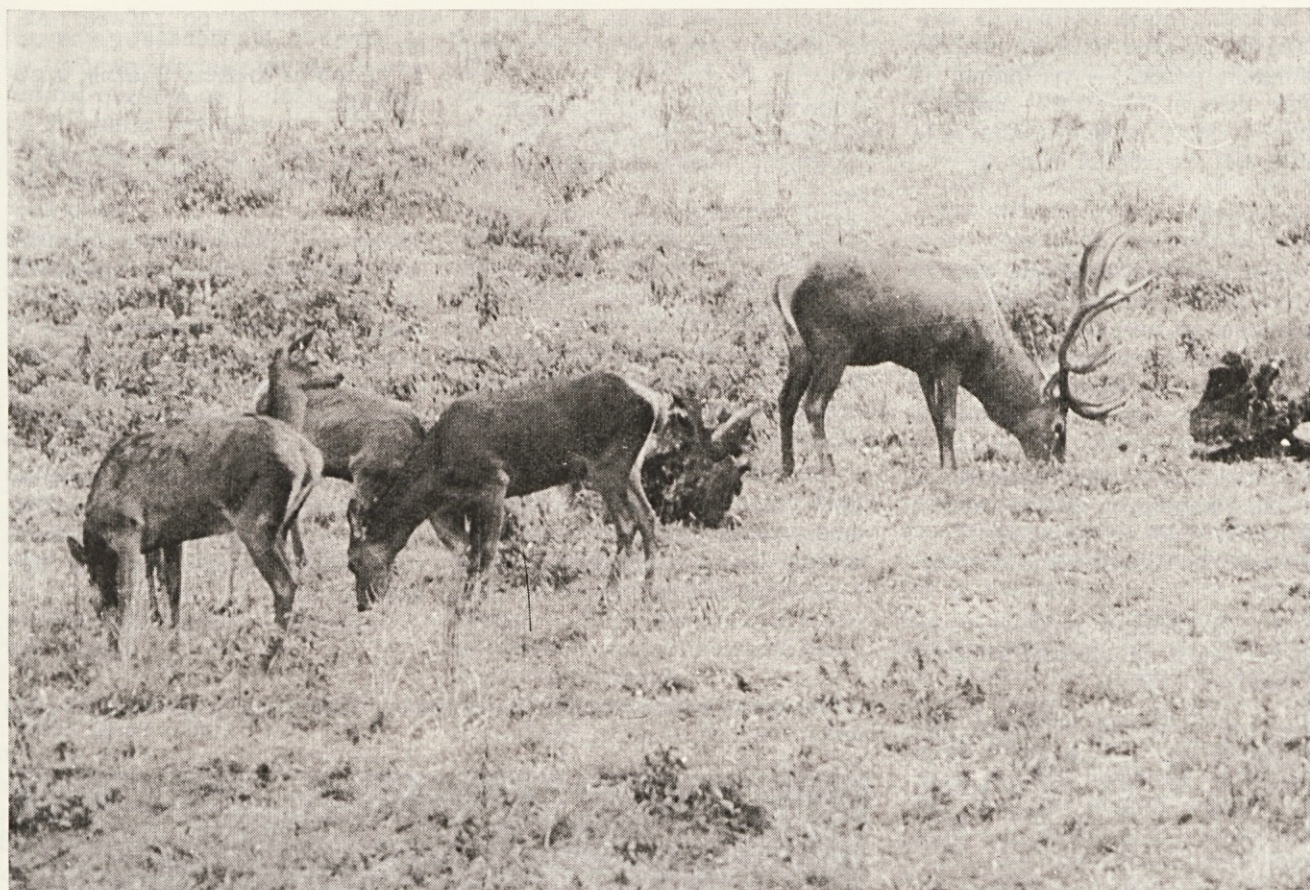
V tem pogorju so se gorski gozdovi, sestavljeni iz bukve, jelke in smreke, ohranili na velikih površinah. Jelke, zlasti starejši primerki, so videti deloma bolne.

Pomlajevanje bukve in smreke se je marsikje ob poti, po kateri smo se vozili, dobro posrečilo.

Kot kritični točki smo si ogledali smrekov nasad, ki so ga močno

V 11. št. Lovca 1983 smo na str. 366 že poročali o obisku g. Kurta Reuleckeja, strokovnjaka za jelenjad iz ZR Nemčije ter najavili, da bomo njegovo poročilo objavili tudi v Lovcu. Obljubo izpolnjujemo s tem sestavkom.

Uredništvo

Jelen s tropom košut

Foto S. Živulović

objedli gamsi, in sestoj smrek, ki ga je olupila jelenjad.

V obeh primerih je šlo za površine na grebenih, ki so jih pogozdili potem, ko je neurje opustošilo prejšnje sestoje.

Čisti smrekov sestoj v mešanem gorskem gozdu prav gotovo ni primeren za tisti kraj in je zato izpostavljen hudim nevarnostim, zlasti še v izpostavljenih legah na grebenih.

Gozdarji v zvezi s tem ugovarjajo, da zaradi velike številčnosti divjadi (jelenjad, gamsi in srnjad) mešanega gozda iz bukve, jelke in smreke ni mogoče spraviti pokonci. Ker pa pod krošnjami mešanega gorskega gozda naravno pomlajevanje poteka naprej, izvira del problemov gotovo iz težkega vkoreninjanja takih mešanih kultur na čistinah.

Raznovrstnih težav (škode zaradi zmrzali, škode, ki jo povzročajo miši, škode zaradi snega in škode po divjadi) zato ne kaže kar po vrsti naprtiti zgolj divjadi.

Škoda zaradi objedanja na ozki kulturi smrek je bila precejšnja. Vital-

na smreka jo bo sicer preživela, vendar pa je treba tu pomisliti na možnost nadaljnje škode tam, kjer taki čisti smrekovi sestoji sestavljajo pred vetrom zavarovana in razmeroma topla stanišča, v katerih prihaja do koncentracije divjadi in je zato treba računati s škodo zaradi lupljenja.

Škodo te vrste je bilo opaziti na čistem smrekovem sestoju v neposredni bližini. V primerjavi s hudimi škodami v »klasičnih območjih lupljenja« v Nemčiji je obseg teh škod sicer še neznaten, vendar pa že dovolj velik, da smrekam začne gniti stržen, s čimer se zveča poslovni riziko.

Ko se drevo stara, se pomika mesto preloma iz statičnih razlogov navgor in drevo se tedaj le še redkokdaj prelomi tam, kjer mu je divjad olupila lubje. V sestoju, ki smo si ga ogledali, je bila ta faza že dosežena.

Strahu, da bi lahko redčenje — ki ga tu sploh niso opravili oziroma so ga opravili v nezadostni meri — spravilo sestoj povsem iz ravnotež-

ja, avtor po praktičnih izkušnjah iz Harza, kjer so podnebne razmere precej ostrejše, ne more potrditi.

Tudi olupljene sestoje je treba razredčiti, da dosežemo ugodno razmerje med višino in premerom pri posameznih drevesih. Pri tem je treba izsekati drevesa, ki so najbolj olupljena.

Po naših izkušnjah je učinkovita zaščita pred škodo zaradi lupljenja samo praskanje ali skobljanje skorje mladih smrek (50—800 dreves na hektar).

Postavlja se vprašanje, ali je treba ponavljati napake, ki jih je zagrešilo nemško gozdno gospodarstvo. Škode zaradi objedanja in lupljenja so znamenje nezadovoljivega stanja gozdov. Čisti smrekovi sestoji za Pohorje prav gotovo niso primerna rešitev.

Zato bi moral biti najvišji gozdarski cilj ta, da se z naravnim pomlajevanjem mešanih gorskih gozdov ohrani sortna pestrost.

V Zvezni republiki Nemčiji ne manjka primerov, da je bilo po katastrofah, kot so neurja, ki rušijo drevje,

z zadostno mero *potrpljenja* mogoče na pogosto naravno nastalih zametkih gozda — na primer iz jelše, vrbe in jerebike — uspešno vzgojiti tudi občutljive drevesne vrste, kot sta smreka in bukev.

Snežnik

V tem pogorju, katerega najvišji vrhovi se dvigajo skoraj 1800 m visoko, so se na velikih površinah ohranili lepi gorski mešani gozdovi z močnimi bukvami, jelkami in smrekami ter ponekod tudi s starimi gorskimi javori.

Gre za sestoje z veliko lesno maso, ki delno zagotavlja znatne rezerve za posek. Tudi tu razredčene kro- ne močnejših jelk pričajo o boleznih.

Tudi tu so mešane gozdove marsikje na žalost nadomestili s čistimi smrekovimi sestoji.

To, da gozdarji niso izsekali drevja za objedanje, v tem primeru leske, marveč so ga pustili rasti, je prineslo nadvse ugodne rezultate: go- spodarska vrsta drevja praktično sploh ni objedena, leska pa močno. Na primeru obore smo pretresli selektivnost divjadi pri objedanju, zlasti glede na smreko, ki je bila tu močno objedena.

Govorili smo tudi o dvomljivi metodi takih primerjalnih obor, ki ne dajejo odgovora niti na lovska niti na lovsko gospodarska vprašanja, pa tudi na gozdarska ne. Izhajajo iz ničelne hipoteze za divjad, ker eliminirajo faktor divjad.

Gozdarski in lovski zakoni vseh evropskih držav pa gozdarjem in lovcem nalagajo dolžnost, da ohranjajo divjad v naravnim pogojem ustreznem številu.

O ničelni hipotezi ne kaže izgubljati besed. Zato je tudi gornji poskus vprašljiv.

Pomembneje bi bilo raziskati pogoje, pri katerih bi bilo mogoče takó kraju primerno gozdno gospodarstvo z možnostjo naravnega pomlajevanja glavnih drevesnih vrst kakor tudi primerno lovsko gospodarstvo.

Brez izgub pri donosu to kajpada ne bi šlo. Divjad namreč ne le živi v gozdu, ampak deloma tudi od gozda.

V lovišču Snežnik so se ohranile vse avtohtone velike zveri — medved, volk in ris. Čudovito je, da v Evropi še naletimo na kaj takega.

Odstrel jelenjadi znaša 1 žival/100 ha, odstrel srnjadi pa 0,8 živali/100 ha.

Škode zaradi lupljenja ni opaziti. Podrobno smo pretresli metodo povratnega računanja jelenjadi na letnike.

Ta postopek so preskusili tudi na Snežniku, vendar brez uspeha. Za povratno računanje morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

— migracija in emigracija smeta igrati na preiskovanem območju le neznatno vlogo, ki jo je mogoče zanemariti;

— vse statistične podatke je treba voditi popolno in pravilno. Ocenjevanje starosti po spodnji čeljusti naj opravlja skupina strokovnjakov; — prvi izračun letnika je mogoč

šele petnajst let po začetku raziskave.

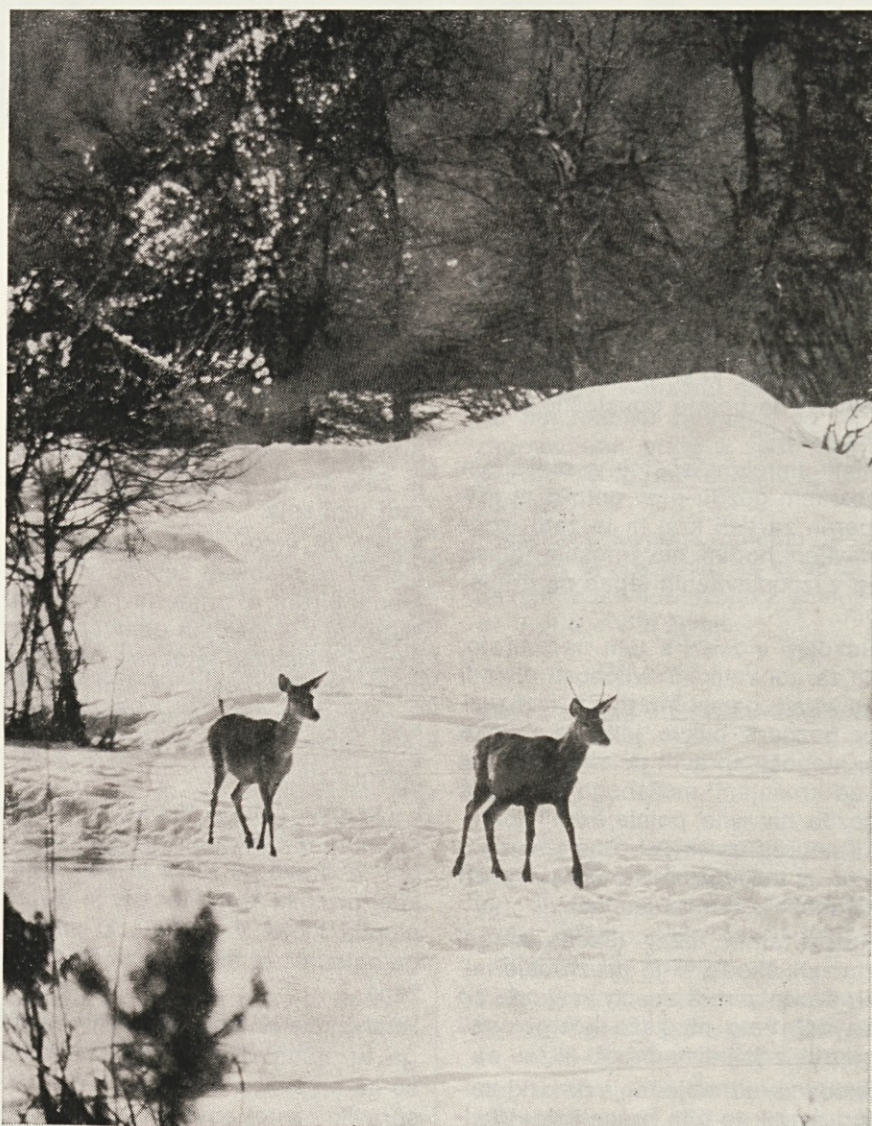
Ti pogoji v lovišču Snežnik niso izpolnjeni.

Gozdno območje Kočevske

To območje je za vsakega gozdarja in lovca še posebno zanimivo, saj je primer popolnega življenjskega prostora za jelenjad.

V više ležečih gozdovih tega območja, poraslih z močnimi bukvami, jelkami in smrekami, se jelenjad poleti posebno rada zadržuje v hladnih, senčnih bukovih sestojih. V srednjih legah so velike površine pokrite s sestoji belega gabra, ki so v tolikšnem obsegu prava redkost.

Gozdno območje Kočevske je primer popolnega življenjskega prostora za jelenjad
Foto J. Papež, Diana

Največje presenečenje za nemškega lovca in gozdarja pa so obširni leskovi gozdovi ob vznožju gričevja, ki nudijo jelenjadi obilo hrane (listje, popje, vejice, spomladi pa tudi mačice, ki jih jelenjad prav rada obira).

Pozimi se jelenjad zadržuje v nižjih legah, kjer najde v leščevju dovolj hrane.

Ti gozdovi sicer ne prinašajo gozdarske koristi sami po sebi, vendar pa v kočevskem lovišču zato ne poznajo škod zaradi lupljenja drevja.

Gledano v širšem gospodarskem smislu so leskova grmišča, ki preprečujejo škode zaradi lupljenja, vsaj tako pomembna kot skromni lesni donosi, ki jih v gozdarsko proizvodnem smislu dobivajo s teh površin.

Pogovori in ogledi

V prostorih Lovske zveze Slovenije v Ljubljani me je sprejel predsednik Lovske zveze Slovenije Bojan Škrk.

Govorila sva o problemih, ki jih

škode po divjadi pomenijo za kmetijstvo in gozdarstvo, ki sta pomembni veji slovenskega gospodarstva, ter obravnavala ta vprašanja tudi s stališča Zvezne republike Nemčije.

Ogled slovenskega lovskega muzeja v nekdanjem kartuzijanskem samostanu, po katerem me je vodil Blaž Krže, je napravil name velik vtis. Tu se je namreč posrečilo v primernem okolju prikazati obiskovalcu pester probleme in prizadevanja lovcev od zgodovinskih začetkov lova do sodobne gojitve divjadi.

Na koncu bi se rad zahvalil vsem, ki so moje bivanje v Sloveniji napravili tako bogato bodisi s trudom, ki so ga vložili v priprave, bodisi s časom, ki so ga žrtvovali za to, da so me vodili po loviščih ali mi delali družbo pri čakanju.

Lahko sem se veliko naučil in moja vroča želja je, da bi se prvobitnost slovenskih gozdov in vrstna pestrost avtohtonih divjih živali v Sloveniji še dolgo ohranili.

S posebno zahvalo Blažu Kržetu končujem poročilo.

raznolik: na severu živi v tundrah, rad se zadržuje ob morskih obalah, ustrezajo mu doline velikih rek. Najdemo ga visoko v gorah, gnezdi v skalah nad drevesno mejo, živi po stepah srednje Azije in celo v afriški puščavi in polpuščavi. Kjer ga ne preganjajo, se pojavlja tudi ob naseljih, če pa se čuti ogroženega, se ljudi plaho ogiba.

Krokarji živijo v parih. Zunanje razlike med spoloma ni, zato je živali mogoče razlikovati po vedenju, ki je značilno za vsak spol. Vsekakor se odrasel par pozna med sabo že po glasu. Hrano iščeta krokarja družno iz zraka in dnevno preletita velike razdalje; ko opazita kaj zanimivega, se oprežno približata. Ko si par izbere ustrezen okoliš, se iz njega ne oddaljuje, tudi gnezdi najraje več let na istem kraju. Območje enega para je različno veliko, odvisno je predvsem od razpoložljive hrane. Večjo koncentracijo krokarjev vse leto pa lahko opazujemo tam, kjer jim hrane ne manjka. Tam se zbirajo predvsem mlajši, spolno še nezreli ptiči.

Krokar gnezdi nenavadno zgodaj; že januarja se star par vse pogosteje zadržuje na priljubljenem kraju, popravlja staro gnezdo ali pa v bližini dela novega. Pri nas redno gnezdi v skalovju, v ravninskih krajih tudi na visokem drevju. Gnezdo, postavljeno v zavetje skalnega previsa, je napravljeno iz suhih vej, poslano s koreninicami in suho travo, predvsem pa z živalsko dlako. Samica znese od 3 do 5 jajc, ki jih sama vali 20 dni. Samec ji prinaša hrano v gnezdo tudi še potem, ko se mladi izvalijo; dokler niso dovolj operjeni, jih samica redko zapušča. Aprila, ko se naš ptičji svet šele pripravlja na vzgojo potomstva, se mladi krokarji že speljejo iz gnezda. Nekaj časa jih stara še hranita, konec poletja pa se mladi odselijo v svet. Čeprav obstajajo resne domneve, da doživi krokar visoko starost, kar je glede na njegovo velikost zelo verjetno, pa je po podatkih finskega ornitologa Saurola največja dokazana starost pri treh obročkanih krokarjih med 13 in 16 leti, kar je relativno majhna starost v primerjavi z drugimi ptiči (kos 20 let, kmečka lastovka 16, kalin 17, huddournik 21, raca mlakarica več kot 41 let!).

In kako je s krokarjem v Sloveniji? V zadnjem desetletju je kro-

Krokar

Peter Grošelj

Krokarja najbrž ni treba posebej predstavljati. Že povprečen poznavalec ptičjega sveta ga zlahka razlikuje od njegovih bližnjih sorodnikov — vran in kavk in seveda od vseh drugih ptičev sploh.

Še bolj kot po videzu je krokar znan iz ljudskega izročila; nastopa v zgodbah, pravljicah, pripovedkah. Pripisovali so mu mnoge lastnosti — bil je ptica smrti, teme, groze, slabih časov; včasih tudi moder ptič, ki dočaka visoko starost.

Krokar (*Corvus corax*) spada v družino vran (*Corvidae*) in je hkrati največji predstavnik ptic pevke (*Passeriformes*). Je enotne črne barve z modrikastim in vijoličastim sijajem po vratu in hrbtu. Kljun in noge ima v primerjavi z drugimi vranami zelo močne. Rep ima klinasto obliko, perje na grlu podaljšano. V merah celo nekoliko presega velikost kanje, od vran pa je znatno večji. V dolžino meri 64 cm, razpon

peruti je 140 cm. Krokar je dober letalec, rad se dviga v višine, od koder se v akrobatskih lokih in vijugah spušča na priljubljena mesta, drugič pa podobno kot ujede mirno drsi skozi zrak. Njegovo oglašanje je močno, globoko krakanje, ki ga je slišati kot »korr, korr«. Krokar je razširjen po vsej severni polobli: živi na Grenlandiji, Aljaski, prek Kanade, ZDA in Mehike do Nikaragve na jugu. Od visokega severa Evrazije ga najdemo prek osrednjih območij do Japonske, Indije in centralne Afrike. Znotraj navedenih ozemelj pa so tudi velike bele lise, ki jih krokar ne naseljuje, bodisi da mu ne ustrezajo ali pa so ga popolnoma iztrebili. V srednji in zahodni Evropi z izjemo Španije je zelo redek, medtem ko je na Balkanu še številen in pogost. Tudi v ZDA so velika območja, kjer krokarja ne poznajo več.

Krokarjev življenjski biotop je zelo

Krokar se spusti na tla šele, ko je hrano odkril iz zraka

Foto P. Grošelj

kar iz zelo redkega ptiča postal pogost in številen, življenjski prostor si je razširil skoraj po vsej Sloveniji. Naš znani pisatelj Fran Erjavac se je v delu *Domače in tuje živali v podobah* (Celovec, 1870) živo razpisal o krokarju, tako o udomačenem, ki ga je srečeval na zagrebški realki, kot o krokarjih v naravi, ki jih, sodeč po njegovem pisanju, takrat ni bilo malo. Hkrati zvemo, da je bil krokar nezaželen in preganjan kot velik škodljivec, saj avtor ugotavlja, da ga kot največjega sovražnika koristnih ptičev, divjadi in drobnice po pravici preganjajo lovci, logarji in pastirji.

Hkrati pa že ugotavlja, da se človeka plaho ogiblje.

Če vzamemo za merilo oziroma domnevo sicer posplošene ugotovitve F. Erjavca, potem je bil okrog sredine prejšnjega stoletja krokar pri nas še pogost ptič. Po pisanih virih iz kasnejšega obdobja pa je razvidno, da je po sedemdesetih letih postal zelo redek. Če vemo, da krokarja praktično ne moremo zamenjati z drugimi ptiči, potem vidimo, kako redko so ga naši ornitologi, lovci in drugi ljubitelji narave opazili (in opažanje tudi zapisali). Znani ornitolog dr. Otmar Reiser v delu *Die Vögel von Marburg an der*

Drau (Graz, 1925) navaja posamezna opažanja krokarjev v okolici Maribora. Vsega skupaj gre za pet opažanj, štiri v letih 1884, 1885, 1894, peto pa l. 1923. Tudi v glasilu Lovca najdemo že od začetka izhajanja nekaj zanimivih podatkov o opažanju krokarja, povsod pa je poudarjeno, da je postal silno redek. V 1. letniku Lovca iz leta 1910 piše dr. J. P. (dr. Janko Ponebšek) v rubriki Iz lovskega nahrbtnika o uplenitvi krokarja pri Slamni vasi v Beli krajini. Dr. Ponebšek tudi v 2. letniku Lovca piše v članku Nekaj o krokarju o »tem izredno redkem samotarju« in navaja nekaj opažanj, predvsem iz Bele krajine in z Gorjancev v letih 1905 in 1906. Pripominja tudi, da kasneje v teh krajih ni videl nobene krokarja več. V 4. letniku Lovca iz leta 1913 najdemo v 3. številki krajši sestavek neznanega avtorja J. B., ki opisuje svoja opažovanja krokarjev, tudi v Beli krajini in na Gorjancih. Čeprav je bil krokar takrat redek, pa ni bil zaščiten in je bil priljubljena tarča lovcev, čeprav je, kot je videti, malokateri krokar strelca tudi počakal. Rafael Bačar pravi v priredbi Brehmovega dela *Življenje živali*, da se je ta mogočni ptič pri nas ohranil le v nekaterih krajih v Triglavskem pogorju, Savinjskih Alpah, na Rogu, Gorjancih in Pohorju. Dr. Fran Kos pravi v *Vodniku po zbirkah prirodoslovnega muzeja* (Ljubljana, 1933), da je naš največji vran — takrat že zaščiteni krokar — včasih bolj pogosto gnezdil v naših

V JANUARJU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteno divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno oz. prikazano divjad. Vendar le, če je odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni prepovedala vse leto.

medved

divjji prašič

srna in mladič
do 15. 1.

volk

divja mačka

jazbec

njivska gos
do 15. 1.

mufflon oven in
mufflonka ter jagnje
samo en dan, 1. 1.

zlatica, belca, dihur

mlakarica, črna liska,
regeljc, kreheljc
do 15. 1.

veliki kljunač
in kozica
do 15. 1.

fazan
do 15. 1.

kragulj
in skobec

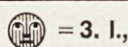

poljski zajec
samo en dan, 1. 1.

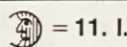

10. I. vzide ob 7.42, zaide ob 16.36

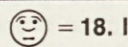
25. I. vzide ob 7.33, zaide ob 16.56

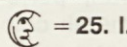
= 3. I.,

= 11. I.,

= 18. I.,

= 25. I.

vzide: 12.05
zaide: 0.13

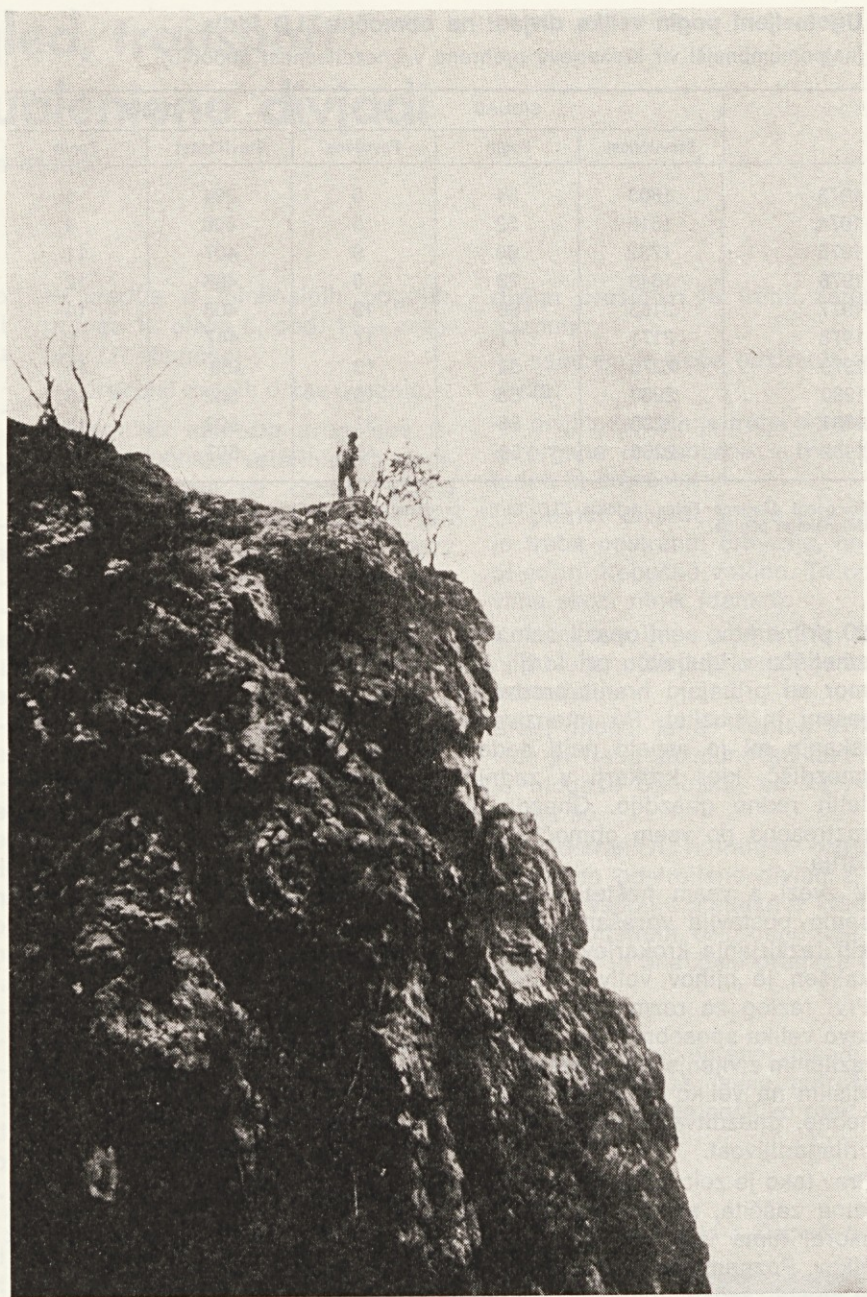
vzide: 16.24
zaide: 8.35

vzide: 0.55
zaide: 11.32

Alpah, pri Ilirski Bistrici itd. Po vojni je v 30. letniku Lovca leta 1947 pisal o krokerju Ivan Dolinar in v članku opozarjal lovce na nekatere redke zaščitene ptiče, ki so se močneje razplodili. Ugotoviti moramo, da so njegove trditve dokaj protislovne, saj hkrati razpravlja o krokerjevi veliki škodljivosti, njegovi redkosti in domnevni veliki razmnožitvi. Lovce svari, naj krokerja ne streljajo in omenja kraje, kjer je ta ptič gnezdil. Prvič od vseh naštetih virov navaja tudi kraj, kjer je kroker gnezdil, in sicer v lovišču Griže na hribu Kamnik v Celjskem hribovju. Žal iz članka ni razvidno, ali je bila gnezditve nedvoumna (najdeno gnezdo z jajci ali mladiči) ali pa le domnevna. Avtor članka pravi, da je o tem poročal dr. J. Ponebšku, ta pa mu je odgovoril, da so se krokerji namnožili že pred zadnjo vojno tudi drugod po Sloveniji. Vsekakor prihaja do očitnih nasprotij, saj je dr. Ponebšek umrl že januarja 1935. V Izvestijah Ornitološkega observatorija v Ljubljani 1926—1933 je v sestavku z naslovom Gnezditci Slovenije — sestavljalec je bil predvsem dr. Ponebšek — med stalnimi pticami naveden tudi kroker, gnezdilec Triglavskega pogorja, kjer marca gnezdi na najvišjih drevesih ali pa v strmih skalnih stenah. Črki H, R v oklepaju nam povesta, da so te podatke posneli po delih nemških ornitologov Harteta in Reya. Potemtakem tudi naša najvišja ornitološka ustanova ni imela na voljo konkretnjših podatkov o gnezditvi krokerjev v tistem času.

Z gotovostjo lahko trdimo, da je bilo desetletje po letu 1970 obdobje hitrega širjenja krokerjev v Sloveniji, bolj številno pa so se začeli pojavljati seveda že prej. Ko sem v letih 1969 in 1970 prehodil Julijske Alpe in okoliško hribovje po planinski transversali, je bil še redek; večkrat sem naletel na planinskega orla kot na krokerja. Po pripovedovanju Dareteta Šereta, sodelavca ornitološkega kustodiat pri Prirodoslovnem muzeju v Ljubljani, so se tudi na Pokljuki krokerji pojavili v večjem številu po letu 1972.

Zbral sem tudi več podatkov o začetku naseljevanja krokerjev v zadnjih letih na Idrijskem.

Priti do krokerjevega gnezda je pravi alpinistični podvig

Foto P. Grošelj

Prvi znani dokazni primerek na tem območju je kroker, ki je februarja 1969 naletel na strup za lisice na Vojskem. Lovec Aldo Sedej, ki je ptiča našel, mi je pripovedoval, da je dva, včasih tri krokerje opazil na istem kraju že pozimi 1968.

V lovski koči LD Krekovše najdemo v knjigi dva zgodnja zapisa o krokerju na tem območju. Prvi je z 28. 10. 1975: lovca Boris Svetec in Stanko Česnik sta na poti Putrh—Hudo polje—Krekovše opazovala dva krokerja. Leto kasneje, 25. 10. 1976, je lovec Boris Kržišnik v isto

knjigo zapisal, da sta dva krokerja pojedla drobovino srne in mladiča, ustreljenih ob koči na Krekovšah. Iz leta 1976 je znana tudi prva gnezditve krokerjev v skalovju pri vasi Šebrelje.

V letih od 1977 do 1980 pa se je iz samotnejših krajev razširil povsod po Idrijskem. Pri iskanju hrane priletijo krokerji tudi v naselja, o njihovi povsod poudarjeni plahosti skoraj ni sledu. Hrano radi iščejo vzdolž reke Idrijce. Navadno vidimo par, ob gnezditvi pa le enega ptiča. Večjo skupino, včasih do

Ugotovljeni pogin velike divjadi na območju ZLD Idrija

(najpomembnejši vir krokarjeve prehrane v gnezditvenem obdobju)

	SRNJAD			GAMS	
	Številčnost	Pogin	Povožena	Številčnost	Pogin
1973	1603	64	8	394	5
1974	1616	52	5	398	4
1975	1732	60	9	407	11
1976	1849	73	8	406	12
1977	2163	88	19	408	14
1978	2171	71	17	447	6
1979	2275	54	13	489	14
1980	2280	56	16	542	16
1981	2295	65	31	592	18
1982	2260	55	45	507	20

Po oceni Marjana Felca, tajnika ZLD Idrija, predstavlja ugotovljeni pogin verjetno le 25–30 % dejanskega pogina.

20 primerkov, sem opazil samo na smetišču v Ljubevču pri Idriji, kamor se prihajajo hraniti predvsem jeseni in pozimi. Po intenzivnem iskanju mi je uspelo najti sedem gnezdišč, kjer krokarji v zadnjih letih redno gnezdiijo. Gnezda so raztresena po vsem območju ZLD Idrija.

V zvezi z vsem naštetim se kar samo postavlja vprašanje o vzrokih razširjanja krokarjev in o tem, kakšen je njihov vpliv na okolje. Prvi razlog za razmišljanje je gotovo velika sposobnost prilagajanja različnim življenjskim razmeram. Tu mislim na veliko geografsko, podnebno, gnezditveno in prehransko prilagodljivost.

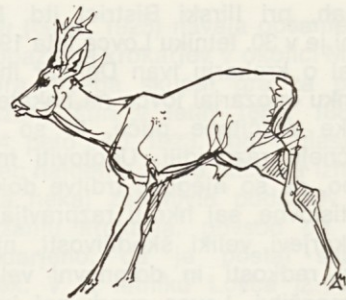
Prav tako je zelo pomembna dolgotrajna zaščita, saj krokar v naravi skoraj nima več naravnih sovražnikov. Poznam samo en primer, da je postal krokar plen ujede, verjetno kragulja, pa še za tega se je pokazalo, da je bil bolan. Tudi mi ni znano, da bi krokarje streljali, se pravi, da lovci zaščito krokarja upoštevajo. Lahko pa tudi krokar postane žrtev človeške nemarnosti — pozimi 1981 je na smetišču v Ljubevču poginilo šest krokarjev naenkrat; najbrž so med smetmi našli odvrženi strup.

Kot najzanimivejše vprašanje pa si lahko ogledamo krokarjevo prehranjevanje. Odmislimo resne in manj resne obtožbe na račun roparske in škodljive krokarjeve narave, ki jih tudi v citiranih sestavkih ne manjka. Po podatkih ameriškega ornitologa dr. Shorta se krokar hrani z mrhovino vseh vrst, slabotnimi ali poškodovanimi živalmi, novoro-

jenimi sesalci, mišmi, lemingi (na severu), ptiči različnih velikosti in njihovimi jajci, mrtvimi ribami, kačami, žabami, polži, školjkami, različnimi žuželkami, sadeži, zrnjem in semenjem. Seveda nam seznam še ne pove ikoličinskih deležev posamezne vrste hrane. Najlaže izhajamo iz tega, kaj od te hrane v posameznih letnih časih sploh najde. Ker ima krokar mladiče že proti koncu zime, bomo hitro ugotovili, da lahko od naštetega najde predvsem ostanke velike divjadi (ki je poginila pozimi zaradi slabe odpornosti, plazov in težavnega prehoda na pomladansko hrano). Če k temu dodamo še odvržene poginule ali povožene domače živali in odpadke »civilizacije«, bomo videli, da s to hrano zlahka prehrani odraščajoči zarod. Imel sem priložnost opazovati krokarja, ko je v nizkem letu pregledoval cesto in pobral s tal odvrženi kruh. Mnogi lovci so mi

Na prvi pogled je krokar podoben poljski vrani

Foto P. Grošelj

pripovedovali, da sta se po strelu pojavila krokarja in se spustila na ostanke uplenjene divjadi. Na Idrijskem ne vem za nobeno škodo, ki bi jo povzročili krokarji, čeprav je seveda ne moremo povsem izključevati. Vsekakor je lahko le malenkostna in zanemarljiva v primerjavi s škodo na divjadi zaradi vremenskih sprememb, prometa, podhranjenosti itd. Prav tu lahko prihaja do napačnega pripisovanja škode krokarju, saj se le-ta neustrašno loti vsake živali, če oceni, da jo bo lahko obvladal in če vzbuja njegovo pozornost z nenormalnim vedenjem (poškodba, bolezen itd.). Nekateri lovci menijo, da bi bilo treba število krokarjev v krajih, kjer se pojavljajo v velikem številu, zmanjšati z odstrelom. Seveda pa moramo o velikih koncentracijah krokarjev govoriti s pridržkom, saj nimamo številčnih podatkov, samo ocene pa ne povedo mnogo, ker se isti ptiči pojavljajo na območjih več LD. Z zmanjšanjem števila v najugodnejših življenjskih območjih bi se tja naselili krokarji iz manj ustreznih območij, torej bi bil učinek prav nasproten.

Kako vprašljivo je ugotavljanje, kdaj je kaka vrsta preštevilna, pove primer iz Severne Amerike. Še okoli leta 1850 so poznavalci ocenili število goloba selca (*Ectopistes migratoria*) na dve do tri milijarde (!) ali skoraj polovico celotne populacije tamkajšnjih ptičev. Gnezdili so v desetih kilometrov dolgih kolonijah, na marsikaterem drevesu je bilo več kot sto gnezd. Njihove jate so ocenjevali po tem, koliko ur so letele nad pokrajino in koliko kilometrov so merile v širino. Ni treba posebej povedati, kako so ljudje »gospodarili« s tem darom narave; tam, kjer so se golobi pojavili, je zavladalo pravo vojno stanje. In konec? Leta 1907 so opazili zadnjega goloba selca v prosti naravi, leta 1914 pa je poginil zadnji primer te vrste v živalskem svetu v mestu Cincinnati.

Obdelava, pregled, transport in skladiščenje uplenjene divjadi

(Navodilo za preglednike uplenjene divjadi)

Dušan Pirih* in Peter Božič**

Občinske veterinarske inšpekcije še vedno ugotavljajo nepravilnosti pri obdelavi, pregledu, transportu in skladiščenju uplenjene divjadi. Zaradi raznih nepravilnosti nastopajo nezaželeni posmrtni procesi (začetni procesi gnitja, smrdljivo zorenje, procesi razkroja — gnitje). Razumljivo je, da ima veterinarsko-sanitarni pregled takšne divjadi za lovsko organizacijo neprijetne posledice, saj je treba uplenjeno divjad v teh primerih zapleniti ali pa pregled dopolniti z laboratorijskimi preiskavami. Tudi države uvoznice imajo določene pripombe na higiensko neoporečnost divjačine iz naše republike in za izvozne obrate, obenem pa vedno strožje predpise glede uvoza divjačine. Samo tiste organizacije združenega dela, ki bodo obdelovale, transportirale in skladiščile uplenjeno divjad po vseh načelih higiene, bodo lahko sodelovale v mednarodni trgovini. Obdelavo, zbiranje, veterinarsko-sanitarni pregled, transport, skladiščenje, pakiranje in izvoz divjačine določajo naslednji predpisi:

- Zakon o varstvu živali pred kužnimi boleznimi, ki ogrožajo vso državo (Uradni list SFRJ, št. 43/76);
- 30. člen Zakona o varstvu živali pred kužnimi boleznimi (Uradni list SRS, št. 18/77 in 2/78);
- 84.—91. člen Pravilnika o načinu opravljanja stalnega veterinarsko-sanitarnega pregleda živali za zakol in izdelkov živalskega izvora (Uradni list SFRJ, št. 47/78 in 12/81);
- 44.—54. člen in 63. člen Pravilnika o načinu nakladanja, prekladanja in razkladanja pošiljk živali, živalskih proizvodov, živalskih surovin (Uradni list SFRJ, št. 22/79);
- 84.—109. člen Pravilnika o kakovosti mesa klavne živine, perutnine in divjadi (Uradni list SFRJ, št. 34/74, 26/75, 13/78 in 1/81);

* dr. Dušan Pirih, direktor Republiške veterinarske uprave

** Peter Božič, dipl. vet., svetovalec predsednika Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

— uredba o minimalnih pogojih, priloga 1., glava I., odd. 1 — predpisi ZR Nemčije;

— predpisi drugih držav uvoznic.

Za enotno uporabo predpisov izdaja Republiška veterinarska uprava na podlagi 56. člena Zakona o varstvu živali pred kužnimi boleznimi (Uradni list SRS, št. 18/77 in 2/78) naslednje obvezno

NAVODILO

o postopkih pri obdelavi, pregledu, transportu, skladiščenju in izvozu uplenjene divjadi

1. Postopek z divjadjo po odstrelu:

Takoj po odstrelu je treba odstraniti notranje organe, in sicer:

— pri parkljasti divjadi in pri medvedih je treba trebušno in prsno votlino izprazniti in notranjost dobro očistiti (s papirnato brisačo), medenično kost presekat, prerezati vrat do prsnega koša in izvleči požiralnik in sapnik; jelenjadi in

divjim prašičem je treba zarezati pazduhi;

— samcem je treba odstraniti spolovila;

— divjim zajcem je treba odstraniti le organe iz trebušne votline (želodec in črevesje);

— pernati divjadi, ki gre v promet, je treba odstraniti črevesje, ne da bi odprli trebušno votlino. To opravimo skozi ritnik (danko).

Kože ni dovoljeno odirati. Prav tako ni dovoljeno divjadi kosati na kraju odstrela.

Srce, pljuča, jetra, vranico in ledvice je treba zaznamovati tako, da je mogoče ugotoviti, od katerega trupla so.

Po odstranitvi notranjih organov označimo odstreljeno divjad z etiketo, ki vsebuje podatke o kraju in datumu odstrela, oziroma druge podatke, če je bila žival drugače ubita.

2. Transport uplenjene divjadi, ki je namenjena za javno potrošnjo, je dovoljen, če je pošiljko pred od-

Košuta motri zasneženo okolico

Foto J. Černač, Diana

POJMA »DIVJAČINA« IN »DIVJAD«

Slovensko lovsko izrazoslovje se je že zdavnaj opredelilo, da beseda »divjačina« (ali tudi divjačina) pomeni samo meso divjadi, ne pa divjad, medtem ko izraz »divjad« pomeni divje lovne živali ene ali več vrst ali tudi posamezno divjo lovno žival. Ali lovsko strokovno še natančneje: divjad so tiste vrste živali (ali posamezna žival določene vrste) v prosti naravi, ki jih je za divjad označil lovski zakon. Tako so jelen, lisica, šoja itd. divjad, jež, voluhar, žolna itd. pa niso divjad.

Meso divjadi ali divjačino dobimo šele, ko je uplenjena divjad odrta in brez neužitnih delov drobovine. Neodrtja (čeprav iztrebljena) divjad torej še vedno ni divjačina. Tako kakor mrtvo in neodrtu govedo (v klavnici) še ni govedina, tako kakor mrtvo in neodrtu tele še ni teletina, tako kakor mrtva neoskubljen ter neočiščena kura še ni kuretina! Govedo — govedina, tele — teletina, kura — kuretina, divjad — divjačina!

Sestavljalcu prvega slovensko-nemškega slovarja (l. 1894) M. Pleteršniku je »divjačina« pomenila dvoje: 1. divjad, 2. meso divjadi. Medtem ko mu je divjad pomenilo samo »Wild«, to je divjad.

Čeprav so vsi kasnejši slovenski slovarji in pravopisi v bistvu vztrajali pri Pleteršnikovi razlagi, pa so slovenski lovci, še zlasti glasilo Lovec, potegnili razločno črto med pojmom »divjačina« in »divjad«, kar jasnosti obeh besed daje večjo veljavo.

Dr. Janko Lokar je l. 1937 v svojem »Lovsko-ribiškem slovarju« razložil, da je »divjačina — meso užitne divjadi — Wildbret«. Ta beseda pa v nemščini pomeni samo meso divjadi ali divjačino, ne pa divjadi, ki je sicer »Wild«.

Fr. Cvenkel

pravo pregledal pooblaščen preglednik divjadi. Pooblaščen preglednik ne more opraviti pregleda divjadi, če so pred pregledom odstranjeni srce, pljuča, jetra, vranica in ledvice, oziroma če niso zaznamovani tako, da se da ugotoviti, od katerega trupla so. Nepregledana uplenjena divjad se ne sme transportirati v zbiralnico (hladilnico) in ni primerna za javno potrošnjo.

Po pregledu izda lovsko organizacija potrdilo, da je bila divjad uplenjena, ulovljena ali pokončana v neokuženem lovišču, v katerem ni nepovedan ali omejen promet z živalskimi proizvodi, da preglednik ni ugotovil nobenega suma glede zdravstvene neoporečnosti mesa in da na podlagi navedenega dovoljuje transport divjadi v zbiralnico-hladilnico. Potrdilo podpisuje pooblaščen preglednik.

Če se je divjad pred odstrelom obnašala nenavadno, ali če je preglednik pri pregledu ugotovil kakršnekoli patoanatomske spremembe ali kakorkoli podvomil o zdravstveni neoporečnosti mesa, mora truplo in notranje organe take živali spraviti ločeno v hladilnik in o tem obvestiti pooblaščen veterinarsko organizacijo, ki bo v 24 urah opravila veterinarsko-sanitarni pregled. Notranje organe mora zaznamovati tako, da je mogoče ugotoviti, od katerega trupla so.

3. Pooblaščen veterinarska organizacija (oddelek za higieno živil) mora stalno spremljati in nadzirati delo preglednikov (pri vsakem veterinarsko-sanitarnem pregledu divjačine naj se oceni tudi delo preglednika) in vsaj dvakrat na leto o tem poročati občinski veterinarski inšpekciji. Občinski veterinarski inšpektor vsaj dvakrat na leto oceni delo preglednikov. Če bo ugotovil nepravilnosti v delu preglednika, mu bo odvzel pooblastilo občinskega organa veterinarske inšpekcije, s katerim ga je pooblastil za opravljanje pregleda pred transportom uplenjene divjadi iz lovišča v hladilnico, in o tem obvestil pristojno lovsko organizacijo.

4. V zbiralnico (hladilnico) je dovoljeno sprejemati samo pošiljke divjadi, ki jih spremljajo potrdila pooblaščenih preglednikov uplenjene divjadi. Prezemnik mora preveriti, ali pošiljka ustreza dokumentaciji, ki jo spremlja in ali na mrtvi divjadi ni organoleptično zaznavnih sprememb. Uplenjeno divjad, ki je ne spremlja predpisana dokumentacija ali pri kateri je zaznal organoleptične znake kvarjenja, prevzemnik zavrne ali jo do veterinarsko-sanitarnega pregleda spravi ločeno od druge divjadi.

Truplo divjadi je treba takoj po odstrelu ohladiti do + 7° C. Če zuna-

nja temperatura ne omogoča, da bi dosegli dovolj hitro temperaturo + 7° C v globini mesa, je treba meso čimprej, ko je mogoče, najpozneje pa do 10 ur po odstrelu, spraviti v ustrezno hladilno napravo (temperatura 0° C do + 4° C). Razumljivo, da ta rok (do 10 ur) ne velja pri višjih zunanjih temperaturah (poleti), ker bi se v tem roku meso večje divjadi (npr. medvedov, jelenov, divjih prašičev) pokvarilo. Pred veterinarsko-sanitarnim pregledom ni dovoljeno zamrzovati uplenjene divjadi.

Minimalne higiensko-tehnične zahteve za zbiralnico:

— Zbiralnice naj bodo na takšnih mestih, da je do njih možen dostop tudi pozimi.

— Prostor, kjer je nameščena hladilna naprava, naj ima tekočo vodo (ali pa mora biti v bližini) in urejeno kanalizacijo. Stene in tla morajo biti iz materiala, ki se lahko čisti. Prostor mora biti zavarovan pred žuželkami in glodavci. V hladilniku morajo biti kavli za obešanje uplenjene divjadi.

K odločbi o lokaciji in uporabnostnemu dovoljenju za zbiralnico je potrebno soglasje občinskega organa veterinarske inšpekcije.

5. Prevažanje uplenjene divjadi

Pri prevozu uplenjene divjadi po lovu je treba paziti, da je ne nakladajo drugo na drugo. Pri prevozu posamezne divjadi pa je treba preprečiti tele napake:

— zapiranje divjadi v prtljažnike avtomobilov in s tem preprečevanje zračenja in hlajenja;

— transport divjadi v neposredni bližini snovi, ki lahko povzročijo nenormalen vonj njenega mesa;

— izpostavljanje mrtve divjadi vremenskim vplivom (sonce, prah, blato) in stik z mrčesom in drugimi živalmi (psi, mačke, glodavci, muhe).

Prevažanje uplenjene divjadi od zbiralnice (hladilnice) do objekta za obdelavo.

Truplo divjadi je treba v 72 urah po pregledu odpraviti iz zbiralnice (hladilnice) v izvozni objekt. Če je temperatura zbiralnice višja od + 4° C, je treba divjačino odpraviti

v izvozne objekte najpozneje v 24 urah.

Mrtvo divjad smemo nakladati samo v zaprta vozila, ki morajo biti izdelana tako, da onemogočajo kontaminacijo pošiljk s kontaminanti ali tujim vonjem. Notranje stranice vozila morajo biti obložene z materialom, ki se dobro čisti, umiva in razkužuje.

V vozilu z zanesljivo toplotno izolacijo se sme prevažati ohlajena divjad na krajših razdaljah, čeprav vozila nimajo vgrajene hladilne naprave, kadar prevoz ne traja več kot 1 uro. Če traja prevoz več kot 1 uro, temperatura v vozilu ob nakladanju in prevozu ne sme presegati 7° C. Ohlajena trupla divjadi morajo biti v vozilu obešena, pri čemer se meso med prevažanjem ne sme dotikati poda vozila.

Mrtvo divjad v koži ni dovoljeno prevažati v istem vozilu hkrati z drugimi živili.

6. Veterinarsko-sanitarni pregled divjačine

Veterinarsko-sanitarni pregled uplenjene divjadi opravi pooblaščen veterinarska organizacija v obratu

za obdelavo divjadi ali v izvoznem obratu.

Pri tem je treba upoštevati predpis, po katerem je obvezen pregled mesa medvedov, divjih prašičev in jazbecov na trihino (*Trihinella spiralis*), ne glede na to, ali se rabi meso za javno ali za lastno potrošnjo ali za krmljenje živali. Pooblaščen veterinarska organizacija mora označene in zapečaten vzorce za superanalizo spraviti v zamrzovalnik.

Če ni na voljo potrdila preglednika divjačine, se veterinarsko-sanitarni pregled ne opravi, uplenjena divjad pa se kot neužitna neškodljivo uniči.

Vsa uplenjena divjad, za katero je na voljo ustrezna predpisana dokumentacija in ki je bila pri veterinarsko-sanitarnem pregledu spoznana za neoporečno, se ustrezno označi in uskladišči v hladilnici.

7. Objekt za izvoz divjačine

Objekt za izvoz divjačine v ZR Nemčijo mora imeti najmanj naslednje oddelke:

— Hladilnico za skladiščenje dopremljene uplenjene divjadi. Tu so

lahko skladiščena tudi trupla, ki se po veterinarsko-sanitarnem pregledu izvozijo v koži, v ohlajenem stanju. Temperatura tega prostora mora biti $\pm 0^{\circ}$ C.

— Prostor za veterinarsko-sanitarne preglede in obdelavo (odiranje itd.) divjadi. Za obdelavo in preglede mora biti na voljo ustrezna oprema za obešanje in transport trupel, miza za veterinarsko-sanitarne preglede, posoda za konfiskate, umivalnik s sterilizatorjem za nože in priborom za umivanje. Delovno mesto za veterinarsko-sanitarne preglede mora biti osvetljeno z žarnico, ki daje najmanj 550 luxov.

— Hladilnico za sumljivo, začasno zaplenjeno divjad.

— Prostor za razkosavanje divjačine. V njem sme biti temperatura do + 10° C, opremljen pa mora biti s kontrolnim registrskim termometrom (termograf). V ta prostor ne sme uplenjena divjad ali njeni deli v koži.

— Prostor za pakiranje divjačine (temp. do + 10° C).

— Tunnel za zamrzovanje divjačine in skladišče zamrznjenega mesa

(temp. najmanj — 25⁰ C); temperatura v tunelu je treba nadzorovati s termoelektričnim umerjenim termometrom in stalno registrirati s termografom.

— Prostor za veterinarsko inšpekcijo.

— Sanitarne prostore (garderobo, umivalnico in WC), in sicer po 1 prho za 10 oseb in po 1 umivalnik za 5 oseb.

— Pralnico (za pranje vozičkov, kljuk in pladnjev).

— Prostor za skladiščenje odpadkov in kož.

Tudi izvozni obrati za izvoz divjačine v druge države morajo imeti zgoraj navedene prostore, razen prostora za odiranje, razkosavanje in pakiranje, če izvažajo samo divjad v koži.

Prostori morajo biti razmeščeni tako, da se nečiste (sprejem, pregled, odiranje) in čiste poti (razkosavanje, pakiranje itd.) ne križajo. WC ne sme biti neposredno povezan s proizvodnimi prostori. V vseh prostorih za obdelavo divjačine morajo biti v bližini delovnih mest

umivalniki s priključki hladne in tople vode.

Posebno pozornost je treba posvetiti higieni obdelave, predvsem pa higieni odiranja in skladiščenja divjačine in preprečevanju kakršnekoli kontaminacije mesa. Če izvažajo obrat divjad v koži in divjačino (brez kože), morajo biti tudi skladišča ločena.

8. Od 1. 6. 1983 naj celotni pregled divjadi, od uplenitve do dostave v izvozni obrat, opravlja oddelek za higieno živil pooblaščen veterinarske organizacije v sodelovanju s pristojno lovsko organizacijo. Zato naj bo potrjeno o opravljenem pregledu uplenjene divjadi označeno v

levem zgornjem kotu z nazivom lovske organizacije, na območju katere je bila divjad uplenjena, v desnem zgornjem delu pa naj bosta pravokotni žig pooblaščen veterinarske organizacije, oddelka za higieno živil, ter ime in priimek pooblaščenega preglednika. Pooblaščen veterinarska organizacija vodi evidenco o izdanih potrdilih, ki morajo biti oštevilčena.

9. Občinski veterinarski inšpektor mora na svojem področju:

— Urediti register zbiralnic uplenjene divjadi.

— Urediti evidenco pooblaščenih preglednikov.

— Opraviti inšpekcijski pregled dejavnosti na tem področju od uplenjenja do odpremljanja v izvozni obrat. Glede na ugotovitve mora izdati ustrezne odločbe za odpravo pomanjkljivosti. Rok za odpravo pomanjkljivosti, ki so povezane z nabavo opreme in investicijami, je do 1. 5. 1984. Glede veterinarsko-sanitarnega reda in drugih zahtev pa je treba navodilo uveljaviti takoj.

Fazan se je pritajil v njivsko brazdo

Foto M. Hain, Diana

Zbor lovcev LD Velika Loka pred enim izmed zadnjih skupnih lovov

Foto B. Praznik

Razvejana dejavnost LD Velika Loka

Člani LD Velika Loka na Dolenjskem so se sredi oktobra (tako kot večina slovenskih lovskih družin) prvič v letošnjem letu zbrali na skupnem lovu. Že dolga leta velja nenapisano pravilo, da lovci te družine prve brakade ne zamudijo. Manjkajo le tisti, ki morajo na ta dan na vojaške vaje ali pa jih je bolezen položila v posteljo.

Pred začetkom lanskega prvega skupnega lova je vse navzoče pozdravil starešina LD, zlasti še goste, ki zelo radi prihajajo med tamkajšnje lovce, ne toliko zaradi plena, temveč zaradi nadvse prijetnega počutja in čudovite pokrajine. Tudi lani je bila prva brakada zelo dobro organizirana, obenem pa je bila večina udeležencev nekoliko razočarana, ker so videli le malo divjadi (še manj je bilo plena), kljub temu, da so med letom naporno delali in porabili veliko sredstev za povečanje števila male divjadi. Prva brakada je vsekakor nekakšen test za vse naslednje, je preverjanje in načrtovanje za ravnanje lovcev na naslednjih skupnih lovih. Ker je lov za večino le razvedrilo, zabava in uživanje v naravi in ne lov na meso (kar je bilo že nešteto krat zapisano in povedano, pa se tega ponekod ne držijo), člani LD Velika Loka že dolgo delujejo v tej smeri. Njihova prednostna naloga je, da v lovišču zboljšajo življenjske razmere za malo divjad, organizirajo zimsko krmljenje... skratka, da gospodarijo s posameznimi vrstami divjadi tako, da je njihov obstoj zagotovljen. Veliko pozornosti namenjajo tudi vzgoji mladih članov-pripravnikov; skušajo jim zagotoviti take mentorje, ki jim lahko posredujejo največ lovskega pa tudi drugega znanja. Poleg tega, da pripravniki obiskujejo redne tečaje v okviru ZLD Novo mesto, or-

ganizirajo v družini še posebne seminarje, na katerih utrjujejo teoretično in praktično znanje. Posebno skrb posvečajo tudi nalogam s področja splošnega ljudskega odpora in družbene samozadržite. Na tem področju imajo izdelane načrte, ki jih poznajo tudi vsi lovci in torej ne ostajajo samo mrtva črka na papirju.

Že pred nekaj leti so najbolj zavzeti člani predlagali, da bi tudi v LD Velika Loka zgradili strelišče za streljanje na glinaste golobe. Ker doma niso imeli pogojev za vadbo v streljanju na glinaste golobe, so občasno vadili na strelišču sosednje lovske družine, kjer so jim bili vedno pripravljene pomagati. Toda vadili so lahko le takrat, ko so vadili tudi lovci sosednje družine. To je bila ovira, da na tekmovanjih in streljanju na glinaste golobe niso sodelovali prav pogosto in seveda tudi rezultati niso bili tako dobri. Predlog za ureditev lastnega strelišča so člani sprejeli in izdelali načrt za graditev. Izbrali so primerno lokacijo, dobili soglasja in opravili vse drugo, kar je bilo potrebno. Kupili so tudi sodobno napravo za metanje golobov. Zaradi težav, do katerih prihaja pri graditvi takih objektov, so strelišče končali šele lansko pomlad. Lani so se že pomerili na družinskem tekmovanju, skupina

najboljših strelcev pa je že začela redno vaditi, tako da se bodo lahko kmalu enakopravno pomerili tudi na večjih tekmovanjih.

Zapisal sem le delček razvejane dejavnosti te lovske družine. Lahko bi omenil še druge opravljene naloge — od sodelovanja s KS in družbenopolitičnimi organizacijami pa do npr. uspešne zreje lovskih psov in drugih, povsem strokovnih dejavnosti. A v tem poročilu je najbolj pomembno to, da o prizadevanjih in delu članov te LD zvedo tudi drugi slovenski lovci, ki tega dela Dolenjske ne poznajo.

Brane Praznik

Otvoritev prenovljene lovske kočice LD Čatež ob Savi

Lovišče LD Čatež ob Savi leži ob slovensko-hrvaški meji na skrajnih vzhodnih obronkih Gorjancev. Skupna površina lovišča znaša 2907 ha, od tega je 2729 ha lovni površini. Gozda je 1602 ha, drugo pa so kmetijske površine. V lovišču je najštevilnejša srnjad, nato divji prašiči, manj je jelenjadi. Fazani živijo le v manjšem ravninskem delu; številčnost zajcev se zadnji čas nekoliko popravlja, vendar je še vedno daleč pod zmogljivi-

vostjo lovišča. Člani družine odstrelijo na leto 40 glav srnjadi, 4 glave jelenjadi, 6 divjih prašičev, 20 zajcev, 60 fazanov, 30 lisic in še nekaj druge divjadi (race, jerebi, jerebice, jazbeci, divje mačke, kune).

LD zelo uspešno sodeluje z obmejnimi hrvaškimi lovskimi društvom »Srna« iz Samobora. Družina šteje 60 članov, kar je izredno veliko za tako majhno lovišče.

Lovska družina je imela doslej v sredini lovišča manjšo lovsko kočico, ki je služila najnujnejšim potrebam lovcev, kadar so se mudili v lovišču. Koča ni bila dovolj velika in ne primerna za stanke članov, niti za kake druge lovske prireditve. Zato so v družini že leta 1981 sprejeli sklep, da je treba kočico razširiti in prenoviti ter jo opremiti z novim inventarjem. Člani LD so od leta 1981 do 10. septembra 1983, ko so kočico slavnostno odprli, vložili v prenovno ogromno dela in opravili veliko brezplačnih prevozov s tovornjaki in traktorji. Omeniti je treba, da stoji kočica v območju, kjer so samo gozdni kolovozi, primerni le za traktorje, ni pa utrjenih cest, primernih za avtomobilski promet. Koča je tako odmaknjena od naselij, da nima niti električne razsvetljave,

Lovsko kočo LD Čadež so odprli 10. septembra 1983

Foto V. J.

kar pravzaprav še poudarja pravi namen lovskih koč.

10. septembra 1983 je najstarejši član LD Ivica Medvešček z lovskim nožem prerezal trak in odprl prenovljeno lovsko kočo. Pred otvoritvijo je starešina LD Franc Klemenčič v krajšem nagovoru orisal dosedanjo pot družine in njene probleme. K uspehu sta lovcev čestitala tudi tajnik ZLD Posavje Alojz Arko, starešina sosednje Lovske družine Mokrice in predsednik KK SZDL Čatež, ki je družini ob krajevnem prazniku podelil tudi diplomo in značko Osvobodilne fronte, ki jo KS Čatež vsako leto podeljuje ob krajevnem prazniku. Priznanja za sodelovanje pri graditvi koč so dobili še TOZD Gozdarstvo Brežice, Občinski štab teritorialne obrambe občine Brežice in nekateri jubilarji, člani LD.

Lovska kočja je pomemben prispevek lovcev LD Čatež k uspešnejšemu gospodarjenju in varovanju lovišča.

V. J.

Lovci LD Izlake smo priredili lov v obširnejšem »kraškem revirju«. Psi in brakirji so svoje delo dobro opravili, in kaj je bolj prijetnega, kot na stojišču poslušati pse goniče, ki so »prijeli sled«, in lovski rog! Čeprav nismo uplenili nobene divjadi, smo bili zadovoljni.

Na dvorišču pred planinskim domom je stekel pogovor, razpoloženje pa je bilo tako, kakršnega znamo ustvariti le lovci. Po pozdravnem nagovoru predsednika LD Senožeti, ki je lani organizirala srečanje, je kmalu zadišalo iz kuhinje in nas zvalo na lovsko omako. Tokrat je manjkal Korlov ali »Gašperjev« lovski ropot, ki ga je doslej vedno tako dobro vodil. Obljubil pa je, da ga bo naslednje leto zagotovo sprožil.

Popoldne smo se ločili s pesmijo, prekipevajočimi srci in z željo, da se naslednje leto, ko bo srečanje organizirala LD Vače, ponovno snidemo na Zasavski gori.

Marjan Palčič

LD Izlake uspešno gospodarji

Lovska družina Izlake deluje na območju občine Zagorje ob Savi. Mejimo na lovišča lovskih družin Zagorje, Čemšenik, Mlinše, Senožeti in Polšnik. Lovišče je pretežno srednjegorsko in v njem prevladuje srnjad. Poleg srnjadi imamo v lovišču tudi nekaj gamsov, divjih zajcev, gozdnih jerebov, fazanov in rac mlakaric. Posebno pozornost posvečamo zlasti gojitvi in ohranitvi fazanov in rac mlakaric; občasno si priskrbimo nove živali, deloma pa jih vzgajamo tudi sami doma. Zgradili smo ustrezno voljero, v kateri jih vsako leto nekaj vzgojimo. Ko dovolj odrastejo, jih spustimo v lovišče in nato redno skrbimo za njihovo prehrano in jih varujemo. Veliko težav pa imamo z ohranitvijo in varstvom gozdnih jerebov. Čeprav jih že pet let ne lovimo, njihovo število še vedno upada. Tako smo spoznali, da jereba pri nas ni redčil odstrel, temveč številčnost upada zaradi različnih drugih dejavnikov in vseh še niti ne poznamo.

Ker vemo, da sodobno lovstvo zahteva tudi mnogo znanja, skrbimo za stalno izpopolnjevanje. Občasno organiziramo predavanja, ki jih pripravijo člani naše lovske družine, ali pa povabimo predavatelje od drugod. V zadnjem času smo poslušali dve predavanji, ki sta ju pripravila člana naše LD, prvega — o lovski etiki in morali — Ernest Sajovic, drugega — o orožju, njegovi negi in zakonu o

orožju — pa Jože Guna. Po obeh predavanjih je seveda sledil tudi pogovor o obeh temah.

Glede na to, da v našem lovišču prevladuje srnjad, smo se želeli s to divjadjo kar najbolj spoznati. Zato smo povabili prof. dr. Staneta Valentinčiča, da nam je podrobno in razumljivo razložil vse o srnjadi, od gojitve in razmnoževanja do bolezni. V zadnjih letih smo si organizirano ogledali tudi vse lovske razstave v Sloveniji in Zagrebu. Natančno smo si ogledali tudi muzej v Bistri pri Vrhniki, istega dne pa smo obiskali še Predjamski grad pri Postojni, kjer smo si z velikim zanimanjem ogledali lovsko orožje iz starih časov.

Zavedamo se tudi, kako pomembni so dobri odnosi v sami lovski družini in seveda tudi s sosednjimi LD, zato vsako leto prirejamo skupna srečanja, na katerih se podrobno pogovorimo o skupnih nalogah in problemih in se tudi skupaj poveselimo in zapojemo.

Da pa ne bi bila naša dejavnost in divjad dostopna samo lovcem, občasno prirejamo razstave lovskih trofej v Delavskem domu Zagorje. Po obisku občanov vidimo, da jih razstave oziroma naša dejavnost močno zanimajo in po tem sklepamo, da je širjenje znanja o lovstvu in divjadi koristno in potrebno tudi našim občanom.

Ernest Sajovic

Strelsko tekmovanje lovcev in gozdarjev za pokal Gozdnega gospodarstva Brežice

Foto M. P.

Pred brakado

Prva lanska brakada

Že tradicionalno srečanje lovcev štirih sosednjih lovskih družin, Senožeti, Vač, Mlinš in Izlak, nas je v nedeljo, 2. 10. 1983, po brakadi ponovno zblížalo. Zadnji pogon je bil organiziran v prijetni planinski koči na Zasavski gori. Obnovili, utrdili in navezali smo prijateljske stike z lovci iz teh družin. Da s tem krepimo medsebojno prijateljstvo, priča množičen obisk tako na lovu kot na kasnejšem lovskem klepetu.

V okviru prireditve ob občinskem prazniku občine Brežice je GG Brežice priredilo 22. oktobra 1983 I. tradicionalno strelsko tekmovanje lovcev in gozdarjev VIII. gozdnogospodarskega območja za prehodni pokal GG Brežice.

Na področju VIII. brežiškega gozdnogospodarskega območja je 38 lovskih družin, vključenih v pet zvez lovskih družin (ZLD) in štiri lovsko-gojivitvena območja.

Na tekmovanju so nastopile ekipe 15 LD, 1 ekipa ZLD

Zanimivo rogovje srnjaka, ki ga je uplenil Ivan Pogačar (LD Stol) v prvih dneh lanskega avgusta Foto J. P.

Posavje in 3 ekipe GG Brežice. V vsaki ekipi so bili 3 člani, vsak tekmovalac pa je streljal na 15 golobov. Žal udeležba članov lovskih družin ni bila zadovoljiva. Namen srečanja lovcev in gozdarjev pa ni bil le tekmovanje v streljanju, temveč predvsem medsebojno spoznavanje in tovariško obravnavanje skupnih problemov pri usklajevanju odnosov gozd—divjad.

Zbrane lovce in gozdarje so pozdravili direktor GG Brežice Teodor Oršanič, predsednik IO ZLD Posavje Vlado Jenko in predsednik IO SO Brežice Jože Avšič. Vsi govorniki, ki so kasneje tudi sodelovali v razpravi, so poudarili, kako nujno je, da lovci in gozdarji najtesneje sodelujejo.

Gozdarji in lovci imamo predvsem in največ opraviti z divjadjo in gozdom, iz tega pa izhaja veliko problemov zlasti pri gojitvi velike divjadi. Te probleme pa bomo uspešno reševali le, če bodo

gozdarji in lovci najtesneje sodelovali, saj je divjad nujni del narave, ki jo moramo vsi varovati in jo ohranjati čim bolj neokrnjeno. Gozd že dolgo ni samo vir lesa in drugih materialnih dobrin, temveč je skupen prostor, v katerem živimo ljudje, rastline in živali, česar pa se morda še vedno premalo zavedamo. Divjad bomo ohranili le, če bomo enako vrednotili in upoštevali vse sestavne dele narave. Enostransko »strokovno« prizadevanje, da bi povečali le produktivnost gozdov ali pa le številčnost nekaterih vrst divjadi zaradi kratkoročnih gospodarskih koristi, ne da bi mislili na končno in usklajeno korist obeh strani, povzroča le hudo kri, prepire in očitke na račun bodisi gozdarjev ali lovcev. Problemov zaradi takih neskladij je v Sloveniji kar precej, vendar pa na področju brežiškega gozdnogospodarskega območja niso preveč pereči; oboji — lovci

in gozdarji — pa jih zadovoljivo rešujejo.

V preteklosti je divjad neutemeljene in naravnim zakonitostim njenega življenja nasprotne posege v gozd oziroma naravo še nekako prestajala, danes pa tako ravnanje njen obstoj vse resneje ogroža.

Lovci in gozdarji spoznavamo, da je divjad nepogrešljivi del gozda in zato zahteva drugačno, bolj strokovno obravnavanje kot doslej. Kako jo bomo glede na to spoznanje obravnavali — čeprav so tako gozdarji kot lovci pripravljene za sodobno, pravilno in usklajeno obravnavanje zlasti velike divjadi v gozdu — pa je odvisno predvsem od strokovnosti ljudi, ki se ukvarjajo z divjadjo in gozdom.

Vsekakor smo lovci zadovoljni s pobudo in pokroviteljstvom GG Brežice nad takšnimi srečanji lovcev in gozdarjev.

Rezultati strelskega tekmovanja za prehodni pokal GG Brežice so naslednji:

Ekipno: 1. ZLD Posavje (39 golobov), 2. LD Zabukovje (36 golobov), 3. TOZD Gozdarstvo Brežice (36 golobov). **Posamezno:** 1. Jože Zupan, TOZD Gozdarstvo Brežice (14 golobov), 2. Polde Zelič, LD Zabukovje (14 golobov), 3. Milan Prah, ZLD Posavje (14 golobov).

»Fair play«: 1. Polde Zelič, LD Zabukovje, 2. Milan Prah, ZLD Posavje, 3. Miha Lipar, LD Pišece.

V. J.

Jubilanti

Lenart Zupan-Podjelovčan — petindevetdesetletnik

Naš Lenart je pridružil k devetdesetim letom še nekaj let. V matični knjigi kroparjev je zapisan datum rojstva 24. oktober 1888. Boginja Diana ga je vzljubila že ob rojstvu in mu ostala naklonjena vsa dolga leta, od časa, ko je z očetom prvič stopil v prostrane gozdove na bližnji Jelovi-

Lenart Zupan

ci, prek lovišč, v katerih je Lenart služboval in vse do lepega Tehovca, najlepšega dela medvoškega lovišča. Lenart se je v tem času koval in skoval kot kroparski žebelj in tak ostal zapisan lovstvu vse do danes.

Lenart se s svojimi leti po lovskem stažu uvršča med najstarejše lovce na Slovenskem. Že pred 76 leti je postal član slovenskega lovskega kluba. Danes je starosta slovenskih lovcev, pravi lovski veteran.

Poznamo ga kot lovca, ki obvlada vse lovske veščine. Pozna življenje in navade divjadi. Zna poiskati »štant« za lisico in jo tudi pobere, če je v pogonu. Je jerebar, da malo takih! Poleg tega pa zna s peresom v črticah dodajati k lovski kulturi in etiki svoje čare; izpod njegovega peresa so Črni svatje, Gozdni trubadur, Lovska abeceda in članki z dovtipnim humorjem v dnevnem časopisju.

V letih 1946—1963, ko je bil vodja lova, je na nedeljskih lovih marsikateri dolgohelec ali njegova priljubljena zvitorepka poslednjič tekla mimo njegovega stojišča. Nato vestno tajniško delo v letih 1951—1959. Aktivnost v NO v letih 1971—1977 in drugo delo v družini. Vse to bogati njegovo podobo lovca, ki je bil poleg tega tudi med ustanovitelji LD Medvode leta 1946. Tak živi in bo živel med prijatelji naše lovske družine.

Majhen mož, a velik lovec... tako je nekoč v šaljevki opisal samega sebe. Takega gledamo še danes; ni dolgo tega, kar je odložil svoje vo-

Viki Koritnik

zilo na »nožni pogon« še iz stare Avstrije, s katerim je vijugal v lovišče ZLD Ljubljana ob Savi nad črnuškim mostom. Delaven do konca. Na njegovi lovski obleki se vrstijo odlikovanja od znaka za zasluge do odličij, ki jih je dobil od LZS, KZS, Zlatorogove plakete, plakete glasila Lovec in do diplome častnega člana LD Medvode. Lovec od pet do glave, kakršen je naš Lenart, si jih tudi zasluzi.

Naš cenjeni in spoštovani Lenart, k tvojemu častitljivemu jubileju ti z boginjo Diano, ki ti je še vedno zvesta, želimo vse lepo in dobro, zlasti še obilo zdravja in se ti toplo zahvaljujemo za vse dosedanje plodovito delo v našem lovstvu!

Lovski tovariši LD Medvode
— Š. T.,
Uredništvo glasila Lovec

Viki Koritnik je lani praznoval petinosemdeseti rojstni dan.

Že pred vojno je bil lovec, velik ljubitelj narave in živali. Viki je sodeloval že v 1. svetovni vojni, v Maistrovih enotah se je bojeval za severno mejo, čeprav je bil skoraj še deček. Prav tako je aktivno sodeloval v boju proti okupatorju v 2. svetovni vojni.

Viki je sposoben finančnik, kot strokovnjak je deloval na okraju Ljubljana okolica, pozneje pa v bančništvu.

Po vojni je bil med soustanovitelj LD Medvode in ostal vse življenje njen član.

Njegovo delo so znale ceniti in ga še cenijo organizacije, v katerih je delal. Postal je častni član v LD Dolomiti, dobil je vsa najvišja kinološka odlikovanja KZS in JKS. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in z redom II. stopnje. Za marljivo delovanje v ribištvu je dobil srebrni in zlati red.

Viki se še vedno udeležuje tudi družbenopolitično, saj je podpredsednik borcev za severno mejo in član komisije za vprašanja borcev pri občini Vič-Rudnik.

Viki je zelo dober lovec, ugleden kinolog in ribič, človek mirnega in resnega značaja. Zelo rad pomaga vzgajati mlajše lovce in jim vceplja zlasti pravičen odnos do narave. Uči jih, kakšen naj bo lovec v naravi, družbi in na lovu.

Dokler je bil zdrav, je sodeloval v vseh akcijah v lovišču. Posebno vneto je pomagal graditi lovski dom na Osolniku. Še danes pa pomaga v lovski organizaciji.

Vsi člani LD Medvode se ti zahvaljujemo za ves trud in ti želimo še veliko zdravja. Vsakega tvojega obiska smo veselili in želimo si, da bi bil še naprej aktiven v zeleni bratovščini!

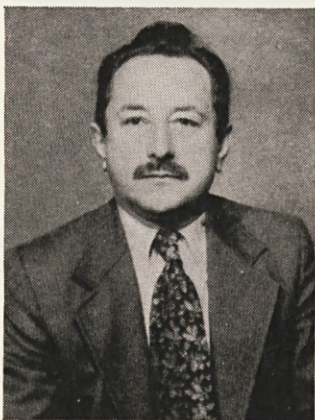
Lovci LD Medvode — M. M.

Franc Zupan je praznoval šestdeseto obletnico.

Rodil se je v Belci 7. 11. 1923, kjer je leta 1948 stopil tudi v lovske vrste.

Ko je izbruhnila 2. svetovna vojna, je bil zaposlen v že-

Franc Zupan

lezarni Jesenice. Leta 1943 je bil nasilno mobiliziran v nemško vojsko, od koder je pobegnil in se pridružil Gradnikovi brigadi. V JLA je ostal do leta 1949. Po demobilizaciji iz JLA se je zaposlil kot knjigovodja. Leta 1950 je bil premeščen na Postojnsko. Tu se je vključil v LD Prestranek in takoj so ga izvolili za tajnika te družine. Tajnik je ostal do leta 1962, ko je bil službeno premeščen v Postojno, kjer se je vključil v LD Javornik. Zaupali so mu tajniške posle, ki jih je vzorno opravljal do leta 1973. Nato se je znova včlanil v LD Prestranek in spet prevzel tajniške posle (1978—1981). Zaradi predanosti lovstvu je že leta 1950 postal funkcionar Lovske zveze Postojna, in sicer do leta 1955, ko so to zvezo ukinili in jo pridružili Lovski zvezi Koper. Ko je bila leta 1958 ponovno ustanovljena Lovska zveza v Postojni, je bil izvoljen v UO in prevzel funkcijo blagajnika, ki jo opravlja še danes. V presledkih je bil član komisije za ocenjevanje trofeje in namestnik člana izpitne komisije. Ves ta čas je vzorno vodil knjigovodske posle.

Franc je nesebičen, požrtvovalen, delaven, dober organizator, vodnik lovskih psov in učitelj mladih lovcev, enako kritičen in strog do sebe kot do drugih lovcev.

LZS ga je odlikovala z redom za lovske zasluge II. in I. stopnje.

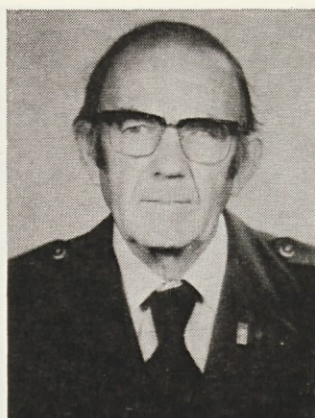
Prijatelji in sodelavci se mu iskreno in toplo zahvaljujemo za marljivo delo in ves trud, ki ga je vložil v napredek lovstva v naših krajih.

Ob šestdesetletnici mu lovci, sodelavci in prijatelji želimo iz vsega srca, da bi še dolgo ostal tako mladosten, veder in delaven in mu kličemo še na mnoga zdrava leta. Dragi Franc, lahek lovski korak in dober pogled!

ZLD Postojna — B. F.

Jože Florjančič —
petinosemdesetletnik

Lovec in ljubitelj narave Pepi, kot mu pravimo prijatelji in lovski tovariši, je 4. 2. 1983 praznoval petinosemdesetletnico.

Jože Florjančič

Njegova življenjska pot se je začela v Gumberku, kjer se je rodil vaškemu trgovcu in poštarju. Izučil se je za ključavničarja, nato pa se je zaposlil kot poštni uslužbenec v Otočcu, kjer je služboval do upokojitve leta 1964.

Kot zavednega Slovenca so ga okupatorji nekajkrat zaprli, nekajkrat je bil tudi izdan, nazadnje pa so ga Italijani odgnali v koncentracijsko taborišče v Padovi.

Po vojni je bil med organizatorji ljudske oblasti. Je član SZDL, ZK, ZZB in raznih drugih društev. Za svoje dolgoletno družbenopolitično in splošno družbeno delovanje je dobil orden zaslug za narod in druga priznanja.

Enako aktiven je Pepi tudi v LD Otočec, in sicer že od leta 1949, ko je stopil med zeleno bratovščino. Od leta 1951 je deloval v upravnem oz. izvršnem odboru družine, ko je bil izvoljen za družinskega blagajnika in to funkcijo opravlja še danes.

Pepi je vsa leta pravičen in vzoren lovec, prizadeven varuh narave in vzavzeto skrbil za divjad. Med lovci si je zlasti s svojim tovariškim odnosom pridobil velik ugled in zaupanje. S svojim zagnanim delom v lovski organizaciji pri varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter pri graditvi lovskega doma je kljub starosti vzor mnogo mlajšim lovcom, za kar je dobil od LD več priznanj in diplom, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in z redom za lovske zasluge III. stopnje.

Nekoliko pozno, a zato nič manj iskreno, mu čestitamo k

Emil Štern

jubileju z željo, da bi se še dolgo srečevali na lovskih stezah!

Člani LD Otočec

Emil Štern-Miha, ki je pred časom praznoval sedemdesetletnico, se je rodil 4. junija 1913 v Kisovcu pri Zagorju ob Savi. Izhaja iz rudarske družine in tudi sam je že z 18 leti začel delati v rudniku. V jami je spoznal vse krivice in bridkosti takratnega rudarskega življenja, zato se je kot zaveden Slovenec v najtežjih časih naše zgodovine zlahka odločil za sodelovanje v NOB in iz borca kmalu postal komandir čete dolenskega odreda. Da je bil Miha resnično pravi borec in komandir, dokazujejo odlikovanja, ki jih je dobil — medalja zaslug za narod, red dela s srebrnim vencem, pa tudi priznanje OF slovenskega naroda.

Mihova družina pa ni bila samo rudarska, temveč tudi lovska. Oče — lovec je vse tri sinove vzgojil tudi kot lovce in Miha se je kmalu po 2. svetovni vojni (leta 1950) vključil v lovsko organizacijo. Oče ga je vzgojil v pravega lovca, varuha narave in divjadi. Poleg prijaznosti in vedrine odlikujejo Miho marljivost, pravičnost, delavnost in lovska etika. Posebno hvalevreden pa je njegov odnos do tovarišev. Zaradi svojih dobrih lastnosti in vrlin je bil in je še vedno mentor mnogim mlajšim lovcem. Mihi ni žal ne časa ne naporov, kadar gre za urejanje lovišč in lovskegospo-

darskih naprav, poleg tega pa je opravil v lovišču veliko prostovoljnih ur dela. Posebno skrbno urejuje revir, za katerega je še vedno zadolžen. Izredno skrb in pozornost pa posveča Miha šolanju lovskih psov; njegovi psi so vedno med najboljšimi v naši družini.

Miha si je s svojim delom in odnosom do lovecev v družini kmalu pridobil velik ugled in je že leta 1960 postal član UO; to funkcijo je opravljal vse do leta 1971. Od leta 1971 do 1973 je bil gospodar družine in član UO. Od leta 1973 do 1975 je bil član NO in predsednik cenilne komisije. Od leta 1975 do 1980 je bil član IO in vodja revirja.

Za svoje marljivo delovanje in požrtvovalnost je bil leta 1973 odlikovan z znakom za lovske zasluge, leta 1981 je dobil priznanje LD Izlake, leta 1982 pa red za lovske zasluge III. stopnje.

Miha pa je tudi družbenopolitično aktiven. Je član SZDL, ZRVS in IO ZB NOB. Dolgih 40 let je prepeval tudi pri pevskem zboru Loški glas, za kar je dobil zlato Gallusovo značko. Tudi med lovci, še posebej na zadnjem pogonu, zelo rad zapoje in nas razveseljuje s svojim zvenečim tenorjem.

Dragi Miha! Vsi, ki te imamo radi, ti ob tvojem visokem življenjskem jubileju želimo še mnogo zdravih in srečnih let ter mnogo lepih trenutkov na lovskih pohodih ter da bi nam še dolgo razkazoval svoje mojstrstvo pri zalezovanju srnjakov v naših prelepih loviščih!

Lovci LD Izlake,
F. B., E. S.

V spomin

Milan Kemperl

Na začetku poletja, 1. 7. 1983, smo se poslovili še od enega izmed pionirjev povojnega lovstva, od Milana Kemperla,

direktorja Zavoda za gojitev divjadi »Kozorog«-Kamnik. Milan se je rodil 6. 12. 1923 v Stahovici pri Kamniku, ob vznožju Kamniških planin. Oče, ki je bil poklicni lovec že pred drugo svetovno vojno, mu je že v nežnih otroških letih vcepil ljubezen do divjadi in ga učil spoznavati skrivnosti narave, ko ga je spremljal na obhodih.

Milan je bil vse življenje skromen, celo nekoliko plah človek, vendar pa izredno dober in je vedno želel, da bi vsi ljudje živeli v miru in prijateljstvu.

Svojo službeno pot je začel kot gozdarski praktikant v začetku druge svetovne vojne; leta 1943 pa se je umaknil nemški mobilizaciji. Takoj po vojni je začel delati kot gozdarski tehnik in delovodja pri tedanji državni gozdni upravi Kamnik in leta 1949 pri upravi rezervatnih lovišč Ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo LRS. Ko je bila ustanovljena Uprava gojitvenih lovišč LRS, je delal kot lovski čuvaj in vodja oddelka Kamniške Bistrice (1949—1961). Leta 1961 so upravo GL SRS ukinili, Milan pa je postal prvi direktor Zavoda za gojitev divjadi »Kozorog«-Kamnik. Tako je vodila njegova službena pot od lovskega čuvaja do vodje gojitvenega lovišča.

Najbrž na Slovenskem ni lovca, ki ne bi kdaj slišal za Milana Kemperla, čeprav je najraje ostajal v svojem domačem okolju, v osrčju Kamniških planin, ki jih je tako dobro poznal in ljubil.

Zaradi bogatega znanja o divjadi ga je kot lovca visoko cenil tudi maršal Tito in Milan ga je v Sloveniji vedno spremljal na lovu. Po dolgotrajnem poznavanju mu je maršal podaril svojo sliko s posvetilom: »Drugu Milanu — Tito«.

Milan pa ni bil samo lovec in gojitelj, temveč tudi priznan fotograf-amater. Posnel je nešteto prizorov iz narave in z lova. Posebno so znani njegovi posnetki z lovov tovariša Tita. Milan je pravzaprav napravil večino posnetkov maršala na lovih v Sloveniji.

Za delo pri varstvu in gojitvi divjadi je Milan dobil številna lovska priznanja, med drugimi zlato odličje LZS in srebrno in zlato priznanje Skupnosti

Milan Kemperl

OZD za lovstvo in ribištvo Slovenije.

Tisti dan, ko smo se poslovljali od sodelavca in tovariša, je rosil dež; ko so se od njega poslovili njegovi sodelavci, lovci gojitvenih lovišč, prijatelji in znanci, so poslednjokrat zadonele v pozdrav lovske puške in se je oglasil lovski rog, odmev pa mu je prinesel poslednji pozdrav njegovih Kamniških planin.

Skupnost OZD za lovstvo
in ribištvo Slovenije,
Lovska zveza Slovenije,
Uredništvo glasila Lovec

Od **Zoltana Perša**, dolgoletnega člana LD Murska Sobota, smo se poslovili 21. februarja 1983.

Zoltan se je rodil pred 72 leti, 12. junija 1911, v gorički vasi Domanjševci.

V lovske vrste je stopil po osvoboditvi leta 1946. Bil je vsestransko izobražen človek in napreden lovec. Leta 1952 je bil izvoljen v Okrajni lovski svet, v katerem je poleg funkcij v takratni LD Bakovci opravljal tudi funkcijo tajnika Okrajnega lovskega sveta, in to kar 15 let (1952—1967). V LD Bakovci je bil od leta 1950 do 1955 starešina, od leta 1955 do 1962 pa tajnik družine, ko sta se LD združili v sedanjo LD Murska Sobota, je bil vsa leta tudi član IO. Za neutrudno delovanje v lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom za lovske zasluge II. stopnje.

Dragi Zoli, vsi lovci, člani LD Murska Sobota in številni

Zoltan Perš

Blaže Lipar

Milan Repenšek

drugi lovci, ki smo te pospremili do tvojega poslednjega počivališča, se ti iskreno zahvaljujemo za tvoj trud za napredek v lovski organizaciji. Mirno sanjaj svoj večni sen v prelepi slovenski zemlji!

Člani LD Murska Sobota

Blaže Lipar nas je za vedno zapustil 29. 7. 1983. Od njega smo se poslovili na pokopališču v Sromljah, kjer mu je lovski rog še poslednjič zapel v slovo.

Rodil se je 3. 7. 1923 v Okljukovi gori v kmečki družini. Blaže je bil napreden fant, zato se je že takoj po izbruhu vojne vključil v NOB. Z vsem srcem se je bojeval za boljši jutri, za svoj delež naporov za svobodo pa je dobil orden za zasluge za narod, orden za hrabrost in medaljo dela; poleg tega pa je prejel tudi zlato značko težkih ranjencev. Po vojni se je zaposlil kot logar pri Gozdnem gospodarstvu v Brežicah in to delo opravljal do upokojitve.

V Lovsko družino Artiče je stopil Blaže leta 1950. Že leta 1954 smo ga izvolili v nadzorni odbor in v njem je delal do leta 1957. Nato je postal član upravnega odbora in ostal v odboru kar 17 let (1957—1970 in 1976—1980). Opravljal je razne dolžnosti od kinologa (1962/63), cenilca lovske škode do gospodarja (1976—80). Nekaj let pa je bil tudi član disciplinske komisije (1971—1975).

Za požrtvovalno delo v lovstvu ga je LZS nagradila z

znakom za lovske zasluge in redom za lovske zasluge III. stopnje. LD Artiče pa mu je ob petdesetem jubileju podelila priznanje za požrtvovalno delo v družini.

Blaže je bil vse življenje zelo delaven in prizadeven in tudi v lovstvu se je nenehno izobraževal. Med prvimi je opravil lovskočuvajski izpit in tečaj za preglednika mesa, kot poklicni logar pa je zelo uspešno preprečeval divji lov v lovišču.

Nobena prireditev ali lovska razstava ni minila brez njegovega sodelovanja ali njegovih trofejev, ki jih je imel lepo zbirko. Poleg tega je bil aktiven tudi v kinologiji, za kar je dobil srebrni znak za kinološke zasluge.

Lovski tovariši se ga bomo spominjali kot pravega lovca, dobrega tovariša in učitelja lovskih vrlin.

Za njegovo marljivo delo v lovstvu se mu iskreno zahvaljujemo.

Člani LD Artiče

Milan Repenšek je umrl 12. 8. 1983. Lovci LD Rečica ob Savinji in moziški ribiči smo se s težkim srcem pomirili z dejstvom, da je zahrbtna bolezen iztrgala iz naših vrst iskrenega lovskega tovariša. Milan se je rodil 25. 2. 1927 v Rečici ob Savinji. S 17 leti je leta 1944 odšel v partizane in se bojeval do osvoboditve. Za zasluge v NOB je bil odlikovan z medaljo za hrabrost in medaljo zaslug za narod.

Po vojni je pomagal obnavljati porušeno domovino in

utrjevati novo socialistično državo. V tem času je začel razmišljati o naravi in divjadi. Menil je, da je lovstvo lepa in kreativna dejavnost človekovega udejstvovanja v naravi. In ker je bil že njegov oče vnet lovec, je Milan nadaljeval njegovo pot — kot pravi pregovor, jabolko ne pade daleč od drevesa. Leta 1948 je postal član naše LD.

Takoj je začel marljivo delati, najbolj pa ga je zanimalo gospodarjenje z divjadjo v loviščih, varovanje in gojitev divjadi. Leta 1952 smo ga izvolili za predsednika LD in mu vodstvo družine zaupali kar do leta 1977. V 25 letih, kolikor je predsedoval naši družini, je uspešno vodil in organiziral številne akcije v lovišču. Z njegovo pomočjo smo postavili vrsto lovsko-gojitvenih objektov in dve lovski koči, ki smo ju zgradili v osrčju našega lovišča, v Stonu. Od leta 1977 do 1981 je bil predsednik nadzornega odbora, do smrti pa vodja gojitvenega revirja in član komisije za SLO in DS. Več let je bil tudi funkcionar ZLD Celje in predsednik komisije za lovstvo občine Mozirje.

Za zasluge v lovski organizaciji je dobil vrsto pohval, priznanj in odlikovanj; med drugim znak za lovske zasluge, priznanje ZLD Celje ter red za zasluge v ribištvo. Milan je bil velik ljubitelj narave in divjadi. Vse lovce, posebno pa mlajše, je učil poštenosti do narave in divjadi ter preudarnosti pri pra-

vičnem odstrelu. Nenehno nam je dopovedoval, da je vsako živo bitje del matere narave.

Malo jih je, ki so posvetili lovstvu toliko svojega časa in moči kot Milan.

Na zadnji poti na pokopališče v Rečici ob Savinji smo ga pospremili z vsemi lovskimi častmi. Lovski rogovi registov ZLD Celje in godba na pihala občine Mozirje so mu še poslednjič zaigrali v slovo, poslednjič so odjeknile puške in vsi lovci smo mu darovali smrekove vejice — kot zadnji pozdrav in zahvalo nepozabnemu lovske-mu tovarišu.

Lovci LD Rečica ob Savinji
— F. P.

Iz lovskih vrst so odšli za vedno tudi:

Rok Šolar, LD Železniki, * 16. 8. 1899, † 23. 3. 1983.

Najdan Krstič, LD Grad-Kuzma, * 7. 12. 1942, † 18. 7. 1983.

Alojz Groselj, LD Tribuša, * 3. 6. 1910, † 20. 4. 1983.

Ivan Krajnc, LD Zabukovje, * 13. 6. 1909, † 5. 9. 1983.

Beno Orešnik, LD Koprivna, * 17. 3. 1927, † 24. 9. 1983.

Franc Jesenek, LD Šmartno na Pohorju, * 8. 11. 1910, † 10. 4. 1983.

Ludvik Oblak, LD Toplice, * 24. 6. 1908, † 11. 3. 1983.

Jože Štern, LD Peca, Mežica, * 9. 1. 1928, † 28. 4. 1983.

Umrlim časten spomin!

Zmaga jugoslovanskega vodnika in ptičarja na svetovnem prvenstvu v lovu s psom ptičarjem (Italija)

Ajša, nemška kratkodlaka ptičarka, čokoladno rjava z belo liso na prsni, stara štiri leta, in njen lastnik-vodnik Rudi Rakuša (gospodar LD Ptuj) — sta zmagala na 6. svetovnem prvenstvu psov ptičarjev za pokal sv. Huberta. Za to kratko in razveseljivo vestjo se skriva mnogo dela, truda in odpovedovanja, predvsem pa znanja in ljubezni do psov in lova, ki ju je vodnik Rudi podedoval in vpiljal vase od matere in očeta že od najnežnejših otroških let.

V italijanskem mestu Forli je bilo od 1. do 4. oktobra 1983 svetovno prvenstvo lovskih psov ptičarjev v delu in svetovno prvenstvo za pokal sv. Huberta. Tekmovanje je odlično organizirala italijanska lovska zveza. Okolica mesta, kjer je potekalo tekmovanje, je rodovitna, rahlo valovita in razgiban svet, z njivami, travniki in grmičevjem, brez večjih gozdov, v višjih legah tudi kamnit. Lovišče je polno fazanov, manj pa je jerebic in zajcev. Vreme je bilo lepo, le temperatura do 27°C ni bila prijetna, posebno za Ajšo in njenega vodnika ne, ki sta edina tekmovalca štiri dni zaporedoma. V obeh tekmovanjih so tekmovalci tekmovali kot posamezniki in ekipno. Nastopilo je tudi osem jugoslovanskih vodnikov s štirimi nemškimi kratkodlakimi ptičarji, dvema angleškima setroma in dvema angleškima poentroma. Selektor in vodja reprezentance je bil Milan Uljančič. Način tekmovanja in ocenjevanja je zelo zanimiv, tako da je tekmovanje napeto in je do konca nemogoče predvideti, kdo bo zmagovalc.

Svetovno tekmovanje za pokal sv. Huberta je tekmovanje, ki zahteva brezhibno šolanega psa, odličnega vodnika in strelca. Za ocenjeva-

R. Rakuša in Ajša z ustreljenim fazanom Foto Langerholc

nje na takih prvenstvih je značilno, da sodniki za napake psa in vodnika odbijajo točke od že pridobljenih. Vodnik mora biti opremljen za lov po predpisih, z zankami za uplenjeno pernato divjad in s priborom za iztrebljenje plena.

Že pred začetkom tekmovanja so imeli naši vodniki smolo, ker jim cariniki niso dovolili prenesti čez mejo pušk. Zato so jim gostoljubni organizatorji posodili svoje orožje. Streljanje z drugo puško pa je bilo za naše tekmovalce seveda dodatna obremenitev. Prijavljenih je bilo 38 psov ptičarjev, ki so jih z žrebom razdelili v dve skupini. Zmagovalca vsake skupine se v finalu pomerita za prvo mesto.

Za tekmovanje v skupini se na osnovi izžrebane številke vodnik s psom najprej predstavi sodnikom, nato pa mu sodniki določijo teren za lov, ki traja 15 minut. Vodnik sme streljati samo štirikrat in lahko upleni le dve živali. Ocenjevanje je izredno strogo in natančno. Pomemben je že sam prihod na startno mesto. Vodnika, ki privede psa prosto ob nogi, bolje ocenijo kot

vodnika, ki ima psa na povodcu. Tudi vodenje psa brez piščalke prinaša več točk. Potem ko pes s stoji nakaže divjad, se mu vodnik približa. Če nabije puško tik pred strelom, ko pes že trdno stoji, dobi več točk, kot če je puško nabil že prej. Za vsak zgrešen strel odbijejo od že dobljenih točk določeno število negativnih točk.

Ajša in vodnik Rudi Rakuša sta to tekmovanje opravila res izredno. Vodnik je pred sodnike privedel psičko prosto ob nogi. Ni uporabljal piščalke in puško je nabil šele potem, ko je psica obstala. To lahko napravi le vodnik, ki popolnoma zaupa svojemu psu. Rakuša je s prvim strelom uplenil fazanko, pri drugi stoji pa prav tako s prvim strelom fazana. Razumljivo je, da mora po strelu pes ostati na mestu in šele na ukaz prinesiti plen. Sodniki ocenjujejo tudi lovčevu ravnanje s plenom, način iztrebljanja in obešanje na zanke. Ajša z zanesljivim iskanjem, trdno stoji in večim prinašanjem, vodnik pa z mirnim vodenjem in odličnim streljanjem sta zbrala dovolj točk

za prepričljivo zmago v svoji skupini. Drugi jugoslovanski predstavnik, Hari Herak iz Poreča, ki je vodil nemškega kratkodlakega ptičarja Axla, je bil nekoliko slabši, predvsem pri streljanju s tujo puško, in je na osnovi doseženih točk zasedel v skupni uvrstitvi šele 10. mesto. Na tem tekmovanju lahko za vsako državo nastopita le po dva tekmovalca s psom. Seštevek točk obeh tekmovalcev pa določa ekipno uvrstitev; tu sta Rakuša in Herak zasedla odlično drugo mesto.

V drugi skupini je zmagal Belgijec z epagneul bretonom. Tako sta se še istega dne pomerila v finalu Ajša in Eps, zbralo pa se je kar okrog 1000 gledalcev. Pred sodniki določi žreb, kateri vodnik začne. Čas iskanja je v finalu omejen na 10 minut, vodnik pa lahko strelja samo dvakrat. Začel je Rakuša z Ajšo v visoki travi ob lucerni. Že po dobri minuti je Ajša trdno obstala. Vodnik se je približal stoječi psici, napolnil puško in s prvim strelom zadel fazana. Aport, iztrebljanje na kraju samem, zakop črevesja v zemljo in obešanje plena v zanko sta opravila brez napake. Tudi Eps belgijskega vodnika je zelo hitro našel divjad in trdno obstal, vendar pa je vodnik z obema streloma zgrešil. Sodniki so takoj prekinili tekmovanje in zmagal je Rudi Rakuša z Ajšo. Poleg zlate medalje, velikega pokala in naziva CACIT je dobil Rakuša še lično srebrno plaketo, velik pozlačen krožnik in novo puško znamke Benelli.

Vrstni red posameznikov:

1. Ajša, nem. kdl. ptičar — vodnik Rudi Rakuša, Jugoslavija;
2. Eps, epagneul breton — vodnik Roger Wynants, Belgija;
3. Sandra, nem. kdl. ptičar — vodnik Martin Martens, Belgija;
10. Axel, nem. kdl. ptičar — vodnik Hari Herak, Jugoslavija.

V ekipnem tekmovanju ne upoštevajo točk iz finala, temveč samo rezultate iz polfinalnih skupin. Za osvojeno 2. mesto (ekipno) so dobili Jugoslovanska kinološka zveza in oba tekmovalca srebrne medalje in lepe pokale.

Pokali, ki sta jih prejela Ajša in njen vodnik za uspehe na svetovnem prvenstvu v lovu s psom ptičarjem
Foto Langerholz

Ekipni vrstni red:

1. Belgija, 2. Jugoslavija in 3. Nizozemska.

Drugo tekmovanje je bilo 6. svetovno prvenstvo v lovu s ptičarji. V tej disciplini tekmujejo ločeno ptičarji celinskih pasem in ptičarji angleških (otoških) pasem. Vsaka država lahko tekmuje s štirimi psi, seštevek točk dveh najbolje uvrščenih iz vsake države pa da ekipno uvrstitev.

Tudi to tekmovanje ima nekatere posebnosti: ne ocenjuje se delo psa po vlečki; čas tekmovanja je omejen na 15 minut; ne strelja vodnik, ampak za to določeni strelec, ki pride k psu, ko ta stoji na divjad; tekmujejo v parih, torej sta v istem času na istem terenu po dva psa. Pri takem načinu je vsaka napaka psa lahko usodna, če je drugi pes ne popravi. Najprej izžrebajo startne številke, nato pa še tekmovalne pare, ki tekmujejo v dveh skupinah. Tekmujejo dva dni, tretji dan pa se zmagovalca obeh skupin pomerita v finalu.

Prvi dan tekmovanja v kategoriji ptičarjev celinskih pasem Jugoslovani niso bili posebno uspešni. Predvsem je imel smolo Rakuša z Ajšo.

Pri iskanju divjadi so se kakih 60 m pred njim po tleh umikali fazani. Ker jih psica ni nakazala, je bil takoj izločen iz nadaljnjega tekmovanja tistega dne. Naslednji dan je tekmoval v paru z belgijskim psom, ki je vodil po prvem dnevu. Pri delu v paru se smeri in pota iskanja obeh psov mnogokrat križajo, saj sta vodnika oddaljena drug od drugega okoli 50 m. Takoj ko eden izmed psov s stoji nakaže, da je našel divjad, mora drugega psa vodnik poklicati k nogi.

Pri enem izmed itakih križanj poti obeh psov je Ajša nenadoma trdno obstala in Belgijec je odpoklical svojega psa. Strelec, ki so ga določili sodniki, se je približal Ajši, nagnal fazanko in jo s prvim strelom zadel. Zato, ker je belgijski pes »preskočil« fazanko, so ga izločili iz nadaljnjega tekmovanja. Ajša je potem stala še na zajca in fazanko, vendar pa tokrat strelec ni streljal na živali, ampak samo v zrak. Tudi pri obeh streljih v zrak se je Ajša izkazala z izredno trdno stoji na mestu. Zadnja preizkušnja je bilo delo v vodi. Pes mora prinesiti iz ločja že ustreljeno raco, ne da bi vod-

nik ali pes videla, kam je padla. Ker je tudi to delo Ajša opravila brezhibno, je kljub nesrečnemu začetku prvega dne zmagala v svoji skupini.

V finalu naslednjega dne je ponovno tekmovala proti epaneul bretonu, tokrat španskega vodnika. To je bil že njen četrti dan tekmovanja. Žal se je psica že v prvih minutah tekmovanja predolgo zadrževala na terenu, kjer ni bilo več divjadi. Zato so sodniki tekmovanje prekinili in ji dodelili drugo mesto. Toda tudi drugo mesto, srebrna medalja, veliki pokal in naziv CAC, je izreden uspeh, saj je bila Ajša edina, ki je v obeh tekmovanjih prišla v finale. Kot ekipa pa je skupaj z Blekom, nemškim kratkodlakim ptičarjem, ki ga je vodil ing. Radoje Bugarski iz Obrenovca, osvojila tretje mesto in bronasto odličje.

Tudi v kategoriji ptičarjev angleških pasem so Jugoslovani dosegli odlične rezultate. Za poenterjem italijanskega vodnika in angleškim setrom iz Španije je tretje mesto osvojila poenterka Helga, last Nenada Vujanovića iz Petrinje, četrto mesto pa angleški seter Buk z vodnikom

Emiliom Pozzecom iz Uma-ga. Kot ekipa sta bila za Italijani in Španci na odličnem tretjem mestu. Tako so Jugoslovani edini dobili medalje v vseh treh tekmovanjih, tri kot posamezniki in tri kot ekipa. Uspeh Ajše in njenega vodnika pa je več, kakor je kdorkoli pričakoval. Za zlato, dve srebrni in bronasto medaljo zaslužita oba tekmovalca, vodnik in pes, naše iskrene čestitke!

Ajša je iz legla rejca dr. Ljubu Pušenjaka iz Ptujja. Po materini strani je potomka v Sloveniji zrejenih psov. Oče je zrejen v Avstriji, njegovi predniki pa v Nemčiji. Ajšin stari oče Elch v. Richterholz je bil tudi svetovni prvak.

Ko sem se z zmagovalcem Rudijem Rakušo pogovarjal o svetovnem prvenstvu, mi je na koncu dejal: »Vedno sem upal, da se mi bo kot tekmovalcu v streljanju na glinaste golobe izpolnila velika želja in bodo na kakem tekmovanju zaigrali našo himno, a mi ni uspelo. V Forliju pa sem se nenadoma zavedel, da bi to lahko dosegel. Ne morem ti povedati, kako sem srečen in tega dneva ne bom nikoli pozabil.« Blesk v njegovih očeh je to potrdil...

Dušan Peček

Republiško tekmovanje po krvnem sledu na Vrhniki (memorial Vladimira Pleničarja)

Za tekmovanje po krvnem sledu so vodniki predhodno prijavili pet psov, dva pa za PNZ barvarjev. Na sam dan tekmovanja, 5. 11. 1983, so vodniki sodniški komisiji prijavili štiri pse za tekmovanje in dva za PNZ.

Na tej preizkušnji so se vodniki s psi zvrstili po naslednjem vrstnem redu:

na prvo mesto se je uvrstila bavarska barvarka Nelka JRB 60145 z vodnikom Stanetom Demšarjem iz Zalega loga pri Železnikih. Zbrala je 140 točk, kar bi zadostovalo celo za I. nagradni razred. Ker pa je dobila v delu po sledu — na jermenu — oceno 3, je zdrknila v II. nagradni razred; seveda je to še vedno odličen rezultat. Nelka je dobila v dru-

Tekmovalci na republiški tekmi po krvnem sledu, ki jo je LKD Ljubljana organiziralo v lovišču LD Vrhnika
Foto A. Tavčar

gih disciplinah ocene 4, torej je pravilno in dobro izšolana barvarka. Prehodni pokal ji je izročil lanski zmagovalc Franc Kralj.

Drugo mesto je dosegla bavarska barvarka Ada z vodnikom Borisom Cunjo iz Dolge rebri pri Kopru; zbrala je 98 točk, kar je zadostovalo za II. nagradni razred. Za delo na jermenu so jo sodniki ocenili z oceno 3, pa tudi mrtve divjadi ni varovala ostro.

Obe psici, Nelka in Ada, sta dobili oceno 4 za prosto odložitve, kar kaže, da sta dobro izšolani. Odložitve se preverja tako, da vodnik psa odloži in čez 10 minut ustrelji v zrak. Po strelu mora počakati še 10 minut. Če pes prestane ta preizkus mirno, lahko gre vodnik po odloženega psa.

Na tretje mesto se je uvrstila simpatična resasta jazbečarka Bara Blegoška JR 60282 z vodnikom Francem Zagoričnikom iz Rovt pri Logatcu. Dosegla je 68 točk in s tem III. nagradni razred. Odpovedala je pri odložitvi, saj je dobro minuto po strelu zapustila odrejeno mesto in tudi mrtve srne ni varovala ostro. Za delo po krvnem sledu je bila ocenjena z oceno 3.

Od drugih dveh prijavljenih psov se eden ni uvrstil, ker so ga zapeljali zapeljivalni sledovi zdrave divjadi, vodnik drugega psa pa se ni javil sodniški komisiji.

Za PNZ barvarjev sta pse prijavila dva vodnika, vendar je pregled opravil le en pes — Dag, hanovrski barvar JR 60091 z vodnikom Janezom Orešnikom z Vrhnike. Zbral je kar 134 točk (za delo po krvnem sledu je dobil oceno 3, za odložitve in varovanje mrtve srne pa obakrat oceno 4. To je odličen uspeh razmeroma mladega barvarja in vse kaže, da bomo o tem psu verjetno še slišali.

Drugi pes na PNZ je pokazal premalo zanimanja za delo po krvnem sledu, je pa še zelo mlad in potrebnega bo še veliko dela, da bo postal dober krvosledec.

Za delo po krvnem sledu so sodniki v petek popoldne, 4. 11. 1983, položili sedem umetnih sledov. Za vsak krvni sled so porabili 3 dcl jelenje krvi, sledovi pa so bili dolgi kakih 800 m. Vreme je bilo naslednji dan za delo psov zelo ugodno, saj je bilo v zraku precej vlage, veter je bil komaj zaznaven, teren pa razmeroma naporen.

Tekmovanje je priredilo Lovsko kinološko društvo Ljubljana ob odličnem sodelovanju gostoljubne Lovske družine Vrhnika, ki je dala na razpolago lovišče; člani te LD pa so pomagali pri izvedbi tekmovanja.

Društvo ljubiteljev ptičarjev in španjelov (DLPŠ) je podelilo vsem uvrščenim ustrezne društvene plakete; to društvo je pobudnik prvih

tekmovanj po krvnem sledu, ki jih je organiziralo že pred 30 leti. Danes društvo ne more in ne sme strokovno delovati, ker ga Kinološka zveza Slovenije ne sprejme v članstvo, čeprav ga je ustanovila prav KZS. Že nekaj let upamo, da se bo to nemogoče stanje zaradi koristi slovenske kinologije nazadnje le uredilo.

Na tekmovanju so sodili Peter Pečnik, Stane Hribernik, Alojz Mlakar in podpisani. Navzoči so bili tudi sodniški pripravniki — Mirko Leiler iz Ljubljane in Ratimir Orban ter Martin Jakovec iz Zagreba. Zahvaljujem se vsem sodelujočim, posebno pa predsed-

niku in kinološkemu referentu LD Vrhnika.
Na svidenje prihodnje leto, morda spet na Vrhniki!

Ljuban Zadnik,
kinol. sodnik

Mednarodno tekmovanje po krvnem sledu v Avstriji

To tradicionalno mednarodno tekmovanje po krvnem sledu, osmo po vrsti, je bilo 16. 10. 1983 na območju Gozdnega gospodarstva Flattniz pri St. Veitu ob Glini na Koroškem. Sodelovalo je osem psov iz štirih držav, in sicer iz Avstrije, Italije, Švice in Jugoslavije, ki so jih zastopali po 1 hanovrski barvar in po 1 bavarski barvar.

Jugoslavijo sta zastopala vodnika Alojz Mlakar iz Škofje Loke s hanovrčanko, ki je dosegla 108 točk in II. oceno, in vodnik Jože Mali iz ZGD »Kozorog« Kamnik z bavarko, ki pa se ni uvrstila.

Sledove so položili dan pred tekmovanjem s krvjo jelenjadi in so bili dolgi kak kilometer. Potekali so po visoki gozdni planoti z nadmorsko višino 1000 m. Teren je preprežen z jarki in močno poraščen s podrastjo iglavcev.

Ocenjevali so po avstrijskem pravilniku za delo po krvnem sledu, ki je vsebinsko podoben našemu, razlika je le v tem, da je mogoče doseči največ 208 točk (po našem pravilniku 180 točk).

Ocenjevanje posameznih disciplin je enako kot pri nas, le da je razlika pri disciplini »pokazačev«. Pes-pokazač se je moral 20 minut zadrževati ob mrtvi divjadi in se šele potem vrniti do vodnika. To je naše in švicarske vodnike nekoliko zmedlo in temu primeri so bili tudi rezultati.

Ocenjevalo je 8 sodnikov, tako da sta vodnika s psom spremljala po sledu po dva sodnika; sledenje je trajalo 2 uri.

Na koncu je vsak sodnik podrobno opisal delo posameznega psa in povedal svoje pripombe o morebitnih pomanjkljivostih.

Ob tej priložnosti moram omeniti odlično organizacijo prireditve in povedati, da v Avstriji posvečajo delu po krvnem sledu veliko pozornost tako kinološke kot lovske organizacije. Vsi vodniki, sodniki in gostje smo imeli občutek, da je ta prireditev odlično uspela, želimo pa si, da bi taka tekmovanja razvijali še naprej.

Rezultati tekmovanja:

1. mesto je dosegel vodnik iz Avstrije s 198 točkami in I. oceno,
2. mesto je dosegel vodnik iz Avstrije s 169 točkami in I. b oceno,
3. mesto je dosegel vodnik iz Italije s 162 točkami in I. c oceno,
4. mesto je dosegel vodnik iz Švice s 156 točkami in I. d oceno,
5. mesto je dosegel vodnik iz Italije s 122 točkami in I. f oceno,

Udeleženci republiškega uporabnostnega tekmovanja goničev

Foto A. Tavčar

6. mesto je dosegel vodnik iz Jugoslavije s 108 točkami in II. oceno (en jugoslovanski in en švicarski vodnik se nista uvrstila).

Ekipno je bila 1. Avstrija, 2. Italija, 3. Švica in 4. Jugoslavija.

Na koncu smo se zahvalili za prisrčno sodelovanje in navzoče za naslednje leto povabili na tekmovanje v Jugoslavijo.

Miloš Kelih,
kinol. sodnik

Republiško uporabnostno tekmovanje goničev

»Ak' pa naklonijo jim smrt bogovi« — in je ali bo lovu z goniči odzvonilo, potem jim bodo te vrstice častna osmrtnica.«

Tako je zapisal na koncu svoje kinološke študije o istrskem goniču dr. Ivan Lovrenčič. Če bi še živel, bi danes verjetno zapisal drugače, saj je jugoslovanskih goničev vsak dan več. So telesno lepi in vedno boljši pri delu. Navsezadnje le prihajamo do spoznanja, da v pretežnem delu Slovenije pravi lov ne more potekati brez goničev. Da so naši goniči res dobri, smo videli v nedeljo, 30. 10. 1983, na republiškem uporabnostnem tekmovanju, ki ga je organiziralo LKD Gorica iz Nove Gorice. Vodniki so privedli na tekmovanje 20 izredno lepih in dobrih psov. Z discipliniranim nastopom vod-

Na prvo mesto v tekmovanju se je uvrstila ekipa LKD Gorenjske
Foto A. Tavčar

nikov in z dobro izšolanimi goniči — čeprav vreme ni bilo najboljše, pihala je močna burja — je tekmovanje lepo uspelo. Uspeha pa ni pripisati samo dobremu staležu zajcev, temveč tudi lovcem LD Vipava, ki dobro poznajo teren in so vodili sodnike in vodnike nastopajočih psov po preglednem zemljišču vipavske lovske družine.

S podobnih tekmovanj ali PNZ, ki jih organizirajo tam, kjer ni dovolj zajcev, se vodniki in sodniki čemerni vračajo na zborna mesta. Tu pa so bili ob vrnitvi vsi nasmejani in veseli. Kot sem že omenil, so lovci LD Vipava tekmovanje zelo dobro organizirali — zlasti moram pohvaliti vodjo prireditve Vero Premrl — in vsi člani so bili nadvse prijazni.

Rezultati tekmovanja — posamezno:

1. Aras, vodnik Janez Dolenc, ocena 4,6;
2. Cani, vodnik Lado Rztresen, ocena 4,6;
3. Blanka, vodnik Jože Tušar, ocena 4,3.

Ekipno:

1. LKD Gorenjske 95 točk,
2. LKD Gorica 80,5 točk,
3. LKD Idrija 69,5 točk.

V sklepnem delu tekmovanja, po razglasitvi rezultatov, podelitvi pokalov in diplom, ki je bilo v dvorani v Gradišču pri Vipavi, je Anton Sirk, predsednik LKD Gorica, pozdravil častnega gosta LKD Miloša Kelih. Po sklepu skupščine LKD Gorica je

razglasil za častnega člana LKD Gorica tudi Huberta Jenčiča in Edvarda Reharja in jima izročil listine, vodji prireditve pa praktična darila. Sodniki, ki so sodili na tem tekmovanju, so se zbrali že v soboto. Po uradnem delu sestanka sodnikov in pripravljalnega odbora za tekmovanje se je razvilo prijetno kramljanje o lovskih psih in lovu. Tone je med tem spretno rezal pršut, Matija pa točil dobrega vipavca.

Na koncu se v imenu vseh zahvaljujem lovcem LD Vipava za nepozabno tovariško srečanje. Hkrati pa predlagam, da bi republiška tekmovanja goničev prirejali v spomin na velikega slovenskega kinologa in dobrega poznavalca jugoslovanskih goničev — dr. Ivana Lovrenčiča.

Tone Oseli,
kinol. sodnik

**Razpored
lovsko-kinoloških
prireditev v letu
1984
bo objavljen
v naslednji
številki Lovca**

Uredništvo

Predvidena legla

Baset houndi (JRBH):

Leglo 5. 1. Rejka Rafaela Tavčar, Dorfarje 6, Žabnica.

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Leglo 24. 12. Rejec Ivan Jurak, Dol. Kamence 33 a, Novo mesto.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 10. 1. Rejec Karel Stopar, Sušice 13, Ivančna gorica.
Leglo 24. 12. Rejec Boris Kovič, Ribče 28, Kresnice.

Leglo 4. 1. Rejec Pavel Gutmar, Stara cesta 27, Ljutomer.
Leglo 22. 12. Rejec Marjan Češarek, Kurirska pot 2, Ribnica.

Nemški prepeličarji (JRPr):

Leglo 6. 1. Rejec Janko Hreščak, Vegova 4, Koper.

Leglo 2. 1. Rejec Ludvik Küplen, Ivo Lole Ribarja 33, Murska Sobota.

Nem. kdl. ptičarji (JRPki):

Leglo 4. 1. Rejec Vojko Pirher, Lukavci 26 a, Križevci.

Kinološka zveza Slovenije

Petič po lovskih smučinah Hotedršica 1984

Pod tem naslovom organizira LD Hotedršica tudi letos tekmovanje v smučarskih tekah za člane lovskih družin in lovce gojitvenih lovišč ter tudi za nelovce (rekreativce) in pionirje.

Tekmovanje bo v nedeljo, 29. 1. 1984 ob 10. uri v Hotedršici pri Logatcu.

Prijavnina za lovce in rekreativce je 200 din (za pionirje pa je brezplačno). Vsak tekmovalac bo dobil bilten, značko in čaj.

Prijave za tekmovanje bo sprejemal prireditelj na dan tekmovanja, **od 7. ure zjutraj dalje**. Dolžina smučin za tekmovalne skupine (lovce) do 30, 45 in 60 let bo 20 km, za tekmovalne skupine nad 60 let pa 15 km.

Rekreativci in rekreativke bodo tekli na 15 km dolgi progi, pionirji in pionirke pa na 6 km.

Nagrade:

Zmagovita LD prejme **prehodni pokal pokroviteljice AGROTEHNIKE-GRUDE, LJUBLJANA**. Pokale prejmejo tudi najboljše tri LD. Tekmovalci, ki se v svoji starostni kategoriji uvrste na I., II. ali III. mesto, prejmejo zlato, srebrno in bronasto medaljo.

Organizator si pridržuje pravico, da v primeru neustreznega vremena (preveč ali premalo snega) preloži tekmovanje na drug dan. Morebitna sprememba datuma bi bila objavljena prek ljubljanskega radia dan pred prireditvijo.

Pričakujemo vas v Hotedršici!

LD Hotedršica, prireditveni odbor

Opozorilo glede prejemanja glasila Lovec v letu 1984

Lovske družine in zveze lovskih družin!

Sredi decembra 1983 smo poslali vsem zvezam lovskih družin tiskovine SEZNAM ČLANOV ZA LETO 1984, s prošnjo, da jih takoj pošljejo lovskim družinam oziroma njihovim tajnikom.

Tajniki LD natipkajo SEZNAM ČLANOV ZA LETO 1984 v **trojniku**. En izvod seznama obdrže za potrebe LD, dva izvoda pa pošljejo svoji ZLD, ki en izvod obdrži, drugega pa čimprej pošlje Lovski zvezi Slovenije.

Članskih seznamov lovske družine oziroma njihovi tajniki nikakor ne pošiljajo neposredno Lovski zvezi Slovenije, ampak le pristojni ZLD! To velja tudi za dodatne sezname članov, ki bodo sprejeti v LD med letom.

Na tiskovino oziroma obrazec tajniki LD vpišejo priimke in imena članov LD po **abecednem redu priimkov**, točne naslove s poštnimi številkami, letnice rojstva in funkcije v LD. V seznamu vpisane člane, ki so bili sprejeti po 1. januarju 1984, označite pred zaporedno številko z **zvezdico**.

Ker morajo zveze lovskih družin tako zbrane sezname dostaviti Lovski zvezi Slovenije najkasneje do 25. februarja t. l., naj lovske družine oziroma njihovi tajniki **SEZNAM**

ČLANOV ZA LETO 1984 (v dvojniku!) po možnosti takoj pošljejo ZLD. Uredništvo opozarja, da bo vsak neustrezno ali pomanjkljivo izpolnjen obrazec-seznam članov vrnilo področni ZLD.

Naklado vsaki številki Lovca določimo 10 dni pred njenim izidom. Vsem lovcem, katerih naslove prejmemo na članskih seznamih (prek ZLD!) 10 dni pred izidom številke, zagotovimo prejem te in vseh nadaljnjih številok. Pred tem izšle številke pa jim lahko pošljemo le, če bodo izvodi teh številok še na zalogi. Vsako številko Lovca sicer tiskamo z določenim številom rezervnih izvodov, vendar vsem zamudnikom in med letom sprejetim članom ne moremo zagotoviti tudi vseh številok za nazaj.

Tovariši lovci!

Spremembe naslovov, nastale zaradi preselitve med letom, sporočajte obvezno **samo pismeno** neposredno Uredništvu glasila LOVEC. Zraven vašega novega naslova (s številko vaše pošte!) **obvezno napišite** tudi vaš stari naslov **in vašo lovsko družino!**

To v vednost, da ne bo po nepotrebem negodovanj.

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 — p. p. 505
61001 Ljubljana

Obvestilo

Iz programa knjig Zlatorogove knjižnice so na voljo še naslednje knjige

Srnjad	150 din
Ocenjevanje muflonov in divjih prašičev v naravi	90 din
Zelene stečine	100 din
Gams	150 din
Divji prašič	200 din
Skupaj	690 din

Pri nakupu kompleta (vseh naštetih knjig) plača kupec za siceršnjo skupno vrednost 690 din le 520 din, če jih osebno prevzame v pisarni LZS, Župančičeva 9, Ljubljana (od 9.—14. ure).

Vsem slovenskim lovskim organizacijam in šolam prodamo knjige z 20% popustom.

Na zalogi je še knjiga Veljka Varičaka **Ocenjevanje lovskih trofej**, ki stane 120 din.

Pisarna LZS

Tečaj za vodnike psov vseh pasem v Ljubljani

Lovsko kinološko društvo (LKD) Ljubljana prireja tečaj za vodnike lovskih psov. **Začetek tečaja bo v četrtek, 12. januarja 1984, ob 16.30 v dvorani Krajevne skupnosti Kolodvor, Moše Pijadejeva 22.** Pismene prijave s točnim naslovom tečajnika je treba poslati do 5. januarja 1984 na naslov: **LKD Ljubljana, Župančičeva 9/II., 61000 Ljubljana.**

Udeležbo na tečaju še posebej priporočamo lovskim pripravnikom in vodnikom lovskih psov, ki imajo pse godne za šolanje.

Informacije dobite v pisarni LKD Ljubljana, Župančičeva 9/II., vsak torek in petek od 10—12 ure in vsako sredo od 16—18 ure.

Lovsko kinološko društvo
Ljubljana

Lovci, naročite Kinologa!

Uredniški odbor glasila Kinolog obvešča vse lovce, člane LD v SRS, ki želijo poleg strokovnega glasila Lovca naročiti tudi glasilo KZS Kinolog (izhaja vsaka 2 meseca), da so cene zanje enake kot za tiste lovce, ki so člani lovskih kinoloških društev. Cena za letno naročnino (6 števil) je 225,00 din.

Glasilo Kinolog lahko naročite po telefonu pri referentki za naročnino Ireni Novak, tel. (061) 315 642 ali pismeno pri Kinološki zvezi Slovenije, Kotnikova 12, 61000 Ljubljana.

Uredniški odbor glasila Kinolog

MALI OGLASI

Prodaj lovsko tricevko znamke Suhl, kal. 16/16 — 7 × 65 R, po ugodni ceni. — Jože Mausar, tel. (061) 317 300.

Prodaj malokalibrski vložek, kal. .22 I. r. Extra, za šibrenice kal. 16. — Bernard Pungersič, tel. (068) 81 106.

Lovsko zimsko obleko št. 54 ugodno prodaj. Naslov v upravi Lovca.

Prodaj lovsko puško Iž, kal. 16/16 (staro eno leto). Informacije po telefonu (061) 722 982 — Aubelj.

Ugodno prodaj češko kombinirano puško kal. 16/7 × 57 R (nerabljeno). — Jurca, Cankarjev trg 3 a, Vrhnika.

Češko bokarico, kal. 16/7 × 57 R (še z garancijo) prodaj. Informacije po telefonu (061) 325 161 int. 316 — Janez.

Zamenjam avto R 4 za dobro ohranjeno kombinirano lovsko puško (z menjalnimi cevmi), kal. 7 × 65 R/12. — Jenko, tel. (061) 573 881.

Prodaj lovsko šibrenico, kal. 12/12 (brezpetelinko) in karabinko CZ, kal. 8 × 57 IS, z montiranim strelnim daljnogledom Kahles (6 × 42) — suhlska montaža. — Tel. (061) 311 579 (po 18. uri).

Izdelujem kovinske priprave za pritrjevanje trofej (rogovje srnjaka in roglje gamsa) na podložne deščice. Montaža je izredno enostavna. Interesentom pošljem pripravo po povzetju na predhodno pismeno naročilo ali na naročilo po telefonu (064) 60 987. — Božidar Jerman, Sorška 2, 64220 Škofja Loka.

Prodaj lovskega terierja, starega 2,5 leta. Je davež, zanesljivo izvlačil, prinaša na planem in iz vode. Vse tekme je opravil s I. oceno. Cena po dogovoru. — Jože Gutman, Stara cesta 27 a, 69240 Ljutomer.

Mladiče, hanovrske krvosledce, obeh spolov prodaj. — Niko Mrak, Sp. Idrija 74, 65281 Sp. Idrija.

Prodaj madžarsko šibrenico »Monte carlo«, kal. 12/12 in češko šibrenico »Kozlice«, kal. 12/12. — Informacije po telefonu (061) 441 249 — popoldne (Babnik Edvard).

Kupim lovsko puško, šibrenico, kal. 12/12. — Tine Rant, Zgornja Luša 4, 64227 Selca.

SLIKI NA OVITKU — STR. 33:

Zgoraj:

Na zimo so se mufloni pomaknili iz višjih v nižja območja

Foto J. Černač, Diana

Spodaj:

Na zasneženi poljani

Foto J. Papež, Diana

SLIKA NA ZADNJI STRANI:

Zimski večer na ljubljanskem barju

Foto Franko Bajt, Diana

